

Tankönyv és Útmutató
a gyermekvasutas ismeretek elsajátításához és
a szolgáltatok ellátásához

Forgalmi ismeretek (F.2.) és vasúti alapismeretek

Írták: Bauer Károly, Bicskei János, Csonka Zsolt,
Füstös István, Rózsa János, Váczi Viktor, Vinis Gyula

Fotók: Asztalos Sándor, Csonka Zsolt,
Füstös István, Hajtó Bálint, Lugosi Albert, Rigó Tamás

A Távközlő és Biztosítóberendezések témakör
magyarázó ábráit szerkesztette
és a könyvet egységes szerkezetben összeállította:
Füstös István, üzemmérnök (vezető oktató)

Felelős kiadó:
Bauer Károly, a Gyermekvasút vezetője

A kiadvány alapjai (a tételes felsorolást mellőzve):
a MÁV Zrt. forgalmi és kereskedelmi Utasításai;
a Gyermekvasút forgalmi és kereskedelmi
Végrehajtási Utasításai;
a korábban kiadott tankönyvek, Útmutatók és
a gyermekvasutasokra érvényes egyéb szabályozások;

**Köszönetet mondunk mindazoknak,
akik bármilyen módon segítettek e kiadvány megjelenését.**

Tartalomjegyzék

Vasúti alapismeretek	5
1. A vasúti közlekedés	5
2. A vasúti pálya és jellemzői	5
3. A vasúti járművek	7
4. A közlekedés lebonyolításához felhasznált berendezések	8
5. A vasúti személyzet.....	8
1 Általános rendelkezések.....	13
A) A „Forgalmi ismeretek” témakör tartalma.....	13
B) Fogalommeghatározások (a szabályok helyes értelmezése szempontjából) .	13
C) Az önálló szolgálatvégzés feltételei	19
D) Szolgálati magatartás.....	23
2 Váltók, vágányút	29
A) A váltókkal kapcsolatos általános rendelkezések	29
B) A vágányút beállítása	32
3 Útsorompók, Sorompókezelés	42
4 Tolatószolgalat.....	43
5 Védekezés a járműmegfutamodás ellen	45
10 + A vonatok hossza	46
13 Menetrend	47
14 A vonatok forgalomba helyezése, vonatforgalmi értesítések	49
15 A vonatközlekedés lebonyolítása.....	50
A) Általános rendelkezések	50
B) Engedélykérés.....	52
C) Indulási időközlés	53
D) Visszajelentés	53
E) A vonatok felhatalmazása indításra, áthaladásra	54
F) A vonatok fogadása (bejáratása az állomásra)	57
G) Közlekedés Megállj-jelzést adó főjelző mellett	59
16 Szolgalat a vonatokon	60
20 A forgalmi szolgalat ellátása télen	62
Vizsgakérdések Forgalmi ismeretek (F.2.) tantárgyból.....	63
1. Alapvető ismeretek.....	63
2. Alapfogalmak.....	63
3. Váltó és Vágányútbeállítás.....	64
4. Menesztés, Tolatási mozgások, Szolgalat a vonatokon	64

A különböző betűtípusok jelentése

A vastag betűs szövegek olyan kiemelt szabályok, amelyeket az összes gyermekvasutasnak feltétlenül tudnia kell. Ezek alapvető vasúti tudnivalókat tartalmaznak, vagy olyan teendőket, amelyeket a pajtások a szolgáltatás ellátása során közvetlen felnőtt felügyelet nélkül végeznek.

A normál állóbetűs rendelkezések a pajtások szolgálatellátásának egyéb szabályait tartalmazzák, amelyeket a pajtásoknak ismerniük kell.

+ A „plusz-jellel” jelölt, apró állóbetűvel (szűkebben szedett) szövegek tájékoztató jellegűek. Olyan szabályokat tartalmaznak, amelyeket a gyermekvasutasoknak nem kell kötelezően ismerni, de szolgálataikban azok alkalmazása előfordulhat a felnőtt vasutas dolgozók külön rendelkezése alapján. Ezek elolvasása és megismerése javasolt, de megtanulásuk nem szükséges.

☀ Az elején „napocskával” jelölt, apró dőltbetűs (szűkebben szedett) szövegek olyan magyarázatok és megjegyzések, amelyek az ismeretek könnyebb elsajátítását, a tananyag jobb megértését szolgálják.

VASÚTI ALAPISMERETEK

1. A vasúti közlekedés

Iskolába menet, esetleg egy hétvégi kirándulás alkalmával, rokonaink meglátogatásakor, vagy nyaraláskor stb. általában különféle járműveken is utazunk, mint például autón, metrón, személyvonaton, netán hajón. Ezek a járművek személyeket, embereket szállítanak. Láthatunk azonban teherautókat, kamionokat és tehervonatokat is. Ezek viszont különféle tárgyakat, árukat szállítanak. A személyek és áruk szállítása különböző közlekedési lehetőségekkel valósul meg, úgy mint: közúti, vasúti, vízi, légi illetve városi közlekedés. Ezeket *közlekedési ágaknak* is nevezzük.

A vasút tehát egy közlekedési lehetőség a sok közül.

A vasúti közlekedés feladata:

- **személyszállítás és**
- **áruszállítás**

A Gyermekevasúton csak személyszállítás történik. Az itt szállított személyek többsége szabadidejében, kikapcsolódás és szórakozás céljából, kirándulás során utazik.

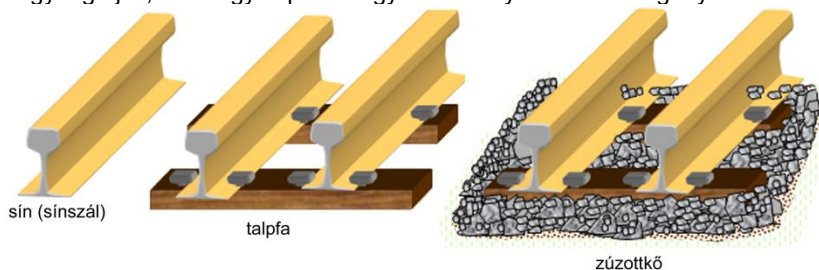
A Gyermekevasút feladata tehát kiránduló-forgalom lebonyolítása.

Minden közlekedéshez, így a vasúti közlekedéshez is az alábbiakra van szükség:

- pálya
- járművek
- egyéb berendezések
- személyzet

2. A vasúti pálya és jellemzői

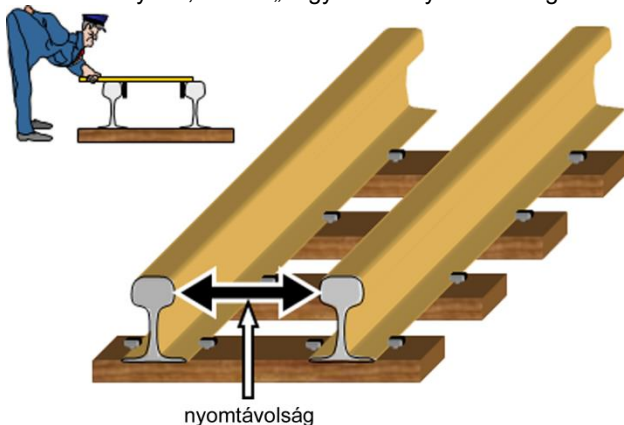
Az első szerkezet, amit megismerünk, a vasúti *sín*. A sín nagyon kemény fémből (acélból) készül és az a feladata, hogy a vasúti járműveket vezesse, (terelje) illetve „elbírja” a járművek terheit. Ha két sít (sínszálat) *faaljakra* (talpfákra) rögzítünk, már el is készült a *vágány*. Azután a sima talajra zúzottkővet szórunk, elegyengetjük, és az így kapott kőágyazatra helyezzük el a vágányt.

Így alakul ki a *vasúti pálya*, amelyen a vasúti járművek közlekedhetnek. A zúzottkő ágyazat azért szükséges, mert biztosítja a pálya megfelelő rugalmasságát és elvezeti a csapadékot.

A síneket egy vágányban, egymástól azonos távolságra kell elhelyezni (a sín-szálak párhuzamosak egymással). A két sín-szál közötti távolságot *nyomtávolságnak* (nyomtávnak, nyomköznek) nevezzük. A nyomtávolság hatással van a vasút egyéb méreteire és jellemzőire is (pl. járművek mérete, alkalmazható sebesség, stb...)

A Gyermekevasúton a nyomtávolság 760 mm, ez úgynevezett *keskeny nyomtávolság*, mert keskenyebb, mint a „nagyvasúti” nyomtávolság.

A „nagyvasúti” vágányok Magyarországon (és sok más országban is) 1435 mm nyomtávolsággal épülnek. Ez a nyomtávolság a *normál nyomtávolság* (ilyen hazánkban a villamos, a metró és a vasútvonalak döntő többségének nyomtávolsága).

Egyes külföldi vasutak ennél szélesebb nyomtávolsággal épülnek (pl. Oroszországban 1520 mm, ami pontosan kétszerese a Gyermekevasútnak).

Egy elhaladó vonat után nézve megfigyelhetjük, hogy a vasúti járművek nemcsak a két sín-szál között közlekednek, hanem jelentősen „kilógnak” a síneken kívülre.

Azt a helyet, amit a pálya mellett és felett szabadon (üresen) kell hagyni a vasúti járművek akadálytalan haladása érdekében, **űrszelvénynek** nevezzük.

Ez persze nem látható a pálya mellett és fölött, de elképzelhető.

Az alagútnál azonban meg is figyelhető, hiszen azt olyan méretűre készítik, hogy egy vonat kényelmesen „átférjen” rajta.

Az űrszelvényben csak indokolt esetben szabad tartózkodni!

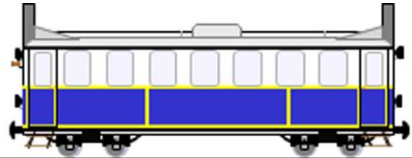
Vasúti járművek közlekedésekor a szélső sínszáltól minél messzebb, de legalább 2 méterre (3-4 lépésre) kell elhelyezkedni, nehogy a haladó jármű elso-
dorjon.

3. A vasúti járművek

A vasúti pályán vasúti járművek közlekednek. A vasúti járműveket két csoportba soroljuk. Az egyik csoportba tartoznak a *vontatójárművek*, amelyek más járműveket vontatnak. Vontatójármű a bal oldalon látható *mozdony* és a jobb oldalon látható *motorkocsi*.

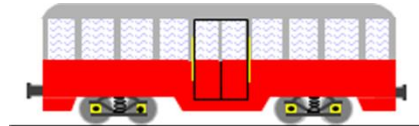

mozdony

motorkocsi

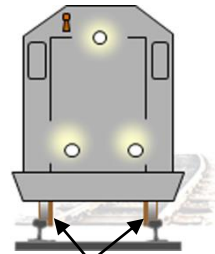
A másik csoportba pedig a *vontatott járművek* tartoznak, amelyeket mozdonyal vagy motorkocsival vontatnak. Vontatott jármű a vasúti személykocsi és a vasúti teherkocsi. Több összekapcsolt járművet *szerelvénynek* nevezünk.

személykocsi

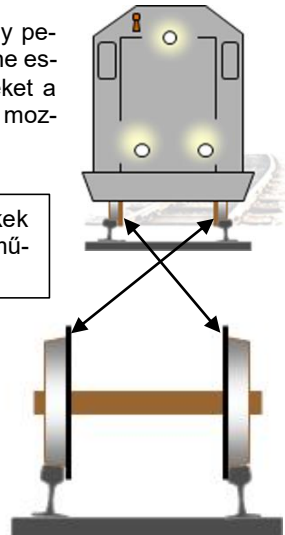
Azt, hogy mikor mondjuk egy szerelvényre, hogy *vonat*, később tárgyaljuk.

A vasúti járművek kerekeinek belső szélén van egy perem, úgynevezett *nyomkarima*, azért, hogy a jármű ne essen le a sínekről (vágányról). Így a vasúti járműveket a vágány (és az elágazásoknál a váltó) tereli, ezért a mozdonyokon nincs is kormány.

Jegyezzük meg, hogy a nyomkarima a kerekek *belső* oldalán van, mert ez fontos lesz a váltón működésének megértéséhez.

nyomkarimák

4. A közlekedés lebonyolításához felhasznált berendezések

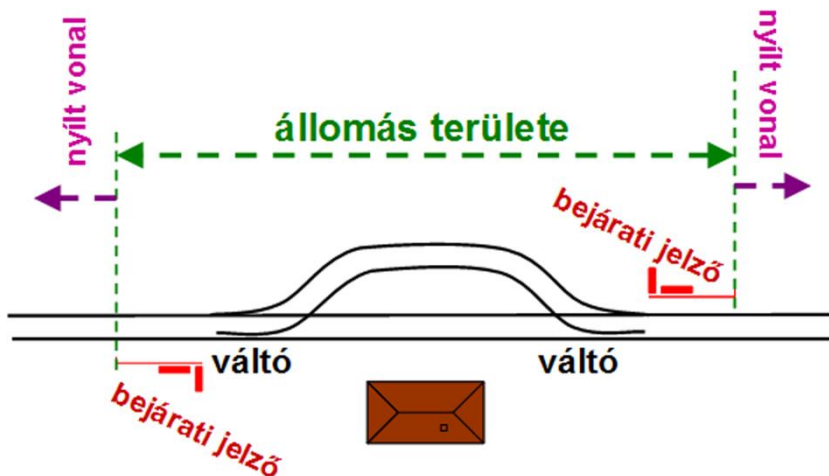
A vasúti közlekedés irányításához és lebonyolításához sok egyéb berendezést is használunk. Ilyenek például a *távközlő* berendezések és a *biztosítóberendezések*.

5. A vasúti személyzet

A vasúti közlekedést irányításában és lebonyolításában részt vevő személyeket két nagy csoportba soroljuk.

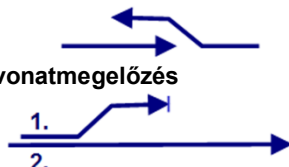
- az állomási személyzet tagjai az állomásokon
- a vonatszemélyzet tagjai a vonatokon végzik szolgálatukat

Állomás (felülnézeti rajz)

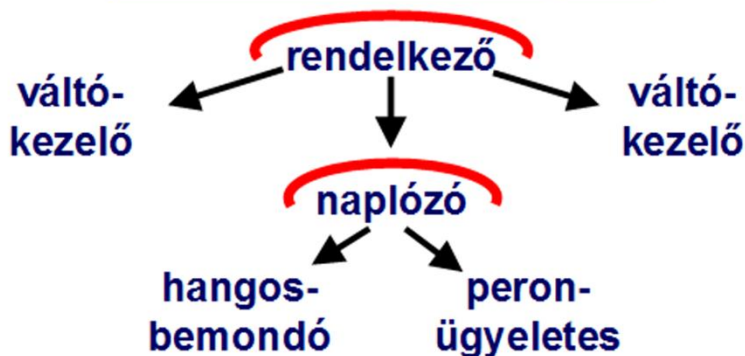

Az állomás lényege:

- Utasforgalomra berendezett (peron, váróterem, pénztár, WC, padok, vízcsap, stb.)
- Vonattalálkozás lehetséges
 - **vonatkeresztezés**

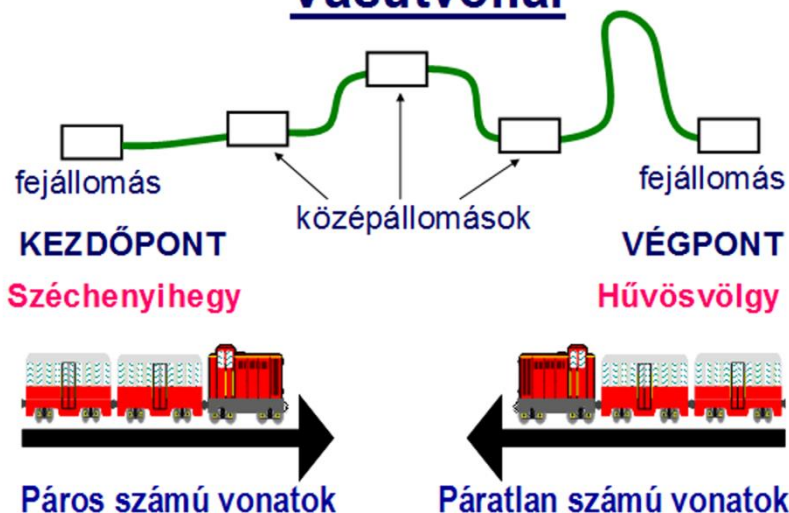
Állomási személyzet

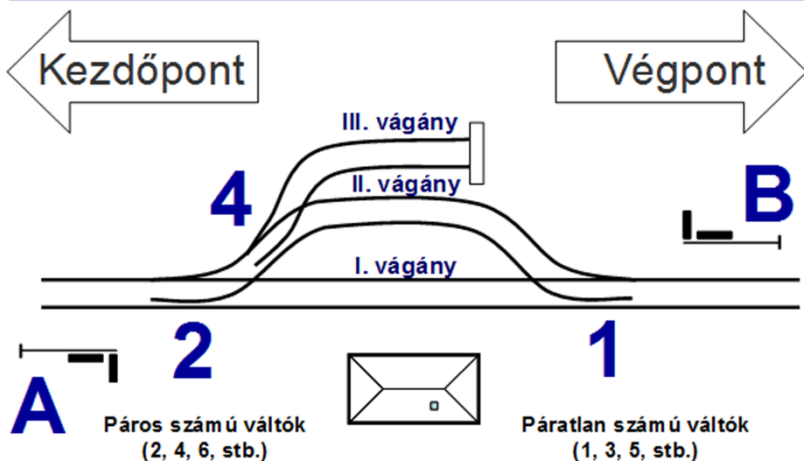
pénztáros

ÁLLOMÁSFŐNÖK

Vasútvonal

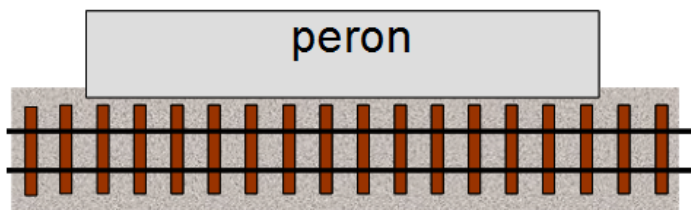
Váltók, jelzők és vágányok jelölése

A kezdőpont felől az első jelző mindig „A” jelű

A vágányokat az állomásépülettől kezdve sorszámnévvel látjuk el (első, második, stb.).

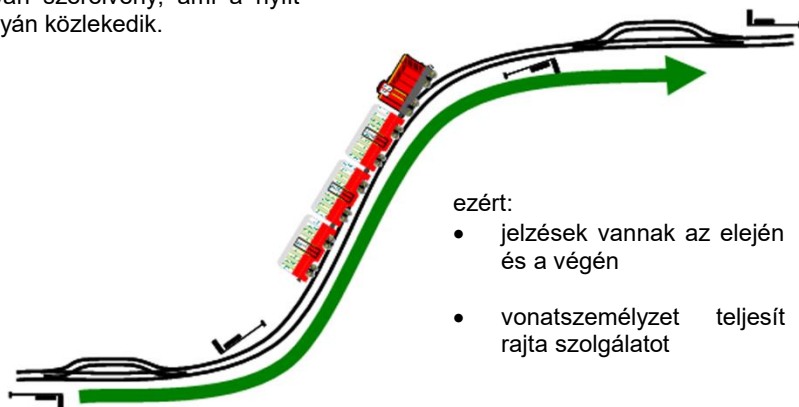
Megállóhely

- a nyílt pályán található
- utasok fel- és leszállása lehetséges
- szolgálat nincs
- „Jegyváltás a vonaton”

Vonat

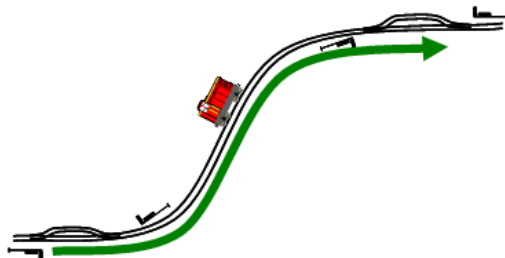
Olyan szerelvény, ami a nyílt pályán közlekedik.

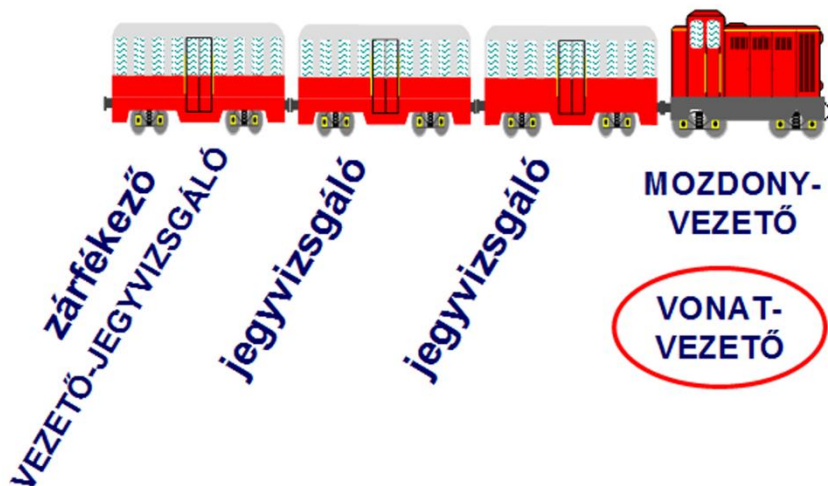
ezért:

- jelzések vannak az elején és a végén
- vonatszemélyzet teljesít rajta szolgálatot

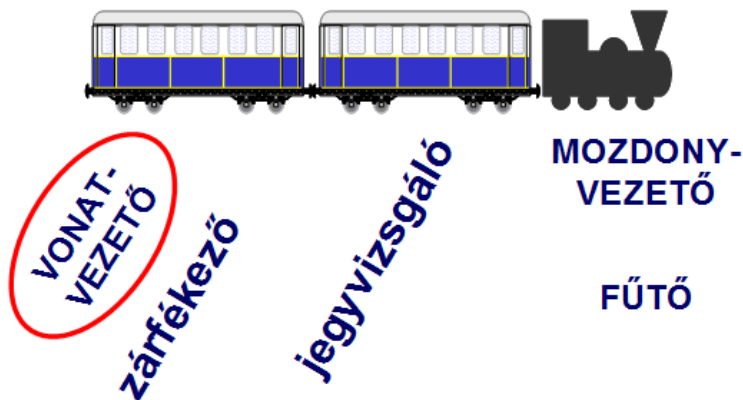
Természetesen az egyedül közlekedő mozdony is vonat, ha a nyílt pályán közlekedik!

Vonatszemélyzet

Gőzvontatású nosztalgiavonaton

1 ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

A) A „Forgalmi ismeretek” témakör tartalma

1.1. A „Forgalmi ismeretek” című témakör tartalmazza a forgalmi szolgálat ellátásának szabályait a gyermekvasutasok (gyermekvasutas szolgálatot ellátók – lásd 1.44. és 1.45. pont) részére. Tartalmazza az alapszabályokat (a „nagyvasúti” utasítás kivonatát), valamint a Gyermekvasúton érvényes végrehajtási szabályokat (a Gyermekvasút Vonal Végrehajtási Utasításának kivonatát). A felnőttekre érvényes végrehajtási szabályok közül azonban nem mindegyik szerepel a tankönyvben.

B) Fogalommeghatározások (a szabályok helyes értelmezése szempontjából)

☀ A vasúton használt szakkifejezések — fogalmak — ismerete fontos a szabályok megértése szempontjából.

Forgalmi szolgálat

1.2 A vonatok közlekedésének előkészítése és lebonyolítása úgy, hogy az biztonságos, gazdaságos és tervszerű legyen.

Szolgálati főnök

1.3 A Gyermekvasút vezetője.

Nyomtávolság

1.4 A vágány két sínzála közötti távolság.
A Gyermekvasúton a nyomtávolság 760

mm (keskeny nyomtáv).

☀ A nyomtávolságot a sínek (sínfejek) belső oldala között kell mérni. A „nagyvasúti” nyomtávolság 1435 mm (normál nyomtáv).

Pályasebesség

1.5 A pályán alkalmazható legnagyobb sebesség.
A Gyermekvasúton a pályasebesség

20 km/h.

Általános fékúttávolság

1.6 Az a távolság, amelyen belül a szabályosan közlekedő vonat a legnagyobb engedélyezett sebességről a legkedvezőtlenebb körülmények között is megállítható.

Az általános fékúttávolság a Gyermekvasúton 400 méter.

Állomás

1.7 Az állomás utasforgalomra berendezett szolgálati hely, ahol vonattalálkozás lehetséges.

☀ A legegyszerűbb állomáson is legalább két váltó, két vágány, a nyílt pályák felől bejáratú jelzők, továbbá állomásépület van.

✚ A személyforgalmi berendezések a peronok, a váróterem, a jegypénztár, az illemhely, padok, ivókút stb. (esetleg trafik, büfé, étterem, stb. is üzemelhet).

A „nagyvasúton” egyes állomások teherforgalomra is be vannak rendezve (rakodóvágány, raktár, áru pénztár, vágányba épített mérleg, rakodógépek, stb.).

Vonattalálkozás

mást „kikerülni”.

Vonatkeresztezés: ellenkező irányú vonatok találkozása.

Vonatmegelőzés: azonos irányú vonatok találkozása, amikor a később érkező vonat a korábban érkezőt megelőzve halad tovább.

Állomás területe

1.9 Az állomás két bejáratú jelzője közötti terület.

+ Fejállomásokon (lásd 1.19. pont) a bejáratú jelzőn belüli terület.

Nyílt pálya, (nyíltvonal)

1.10 Két szomszédos állomás területe (bejáratú jelzője) közötti pályarész.

Átmenő fővágány

átadását képező vágány.

☼ *Fővágányok azok a vágányok, amelyekre a vonatok fogadása megengedett.*

Mellékvágányok azok a vágányok, amelyekre vonat nem közlekedik (esetleg induló vonatot közlekedik), elsősorban tolatási mozgás lehetséges rajtuk. Ilyenek a tárolóvágányok, kihúzóvágányok, stb.

Állomási személyzet

1.12 Az állomáson a forgalommal összefüggő szolgálatot teljesítő vasutasok (lásd 1.13. -

1.18. pontok) elnevezése.

Állomásfőnök

1.13 Az állomás felnőtt felelős vezetője, aki felügyeli és irányítja a gyermekvasutas pajtások tevékenységét és a rendkívüli helyzeteket megoldja. Rendelkezéseit az állomáson és a vonatokon szolgálatot teljesítő az összes vasutas pajtás köteles tudomásul venni és végrehajtani. Szolgálati jelvénye: vörös karszalag.

Rendelkező (forgalmi szolgálattevő)

1.14 A vonatok közlekedését szervező és irányító pajtás az állomásokon. A szolgálatával kapcsolatos rendelkezéseit az állomáson szolgálatot teljesítő összes vasutas pajtás köteles tudomásul venni és végrehajtani.

Szolgálati jelvénye: vörös sapka.

+ A rendelkező tartja a kapcsolatot a távközlő berendezések segítségével, a szomszéd állomásokkal, irányítja az állomási személyzet tevékenységét és kezeli a biztosítóberendezést.

Naplózó (forgalmi szolgálatteltevő)

1.15 A vonatok közlekedésének lebonyolításában részt vevő pajtás az állomásokon – a rendelkező tevékenységét segíti.

Szolgálati jelvénye: vörös sapka.

☀ *A naplózó végzi a vonatok fogadását és menesztését, vezeti a Forgalmi naplót. Általában ellátja a hangosbemondó, illetve a peronügyeletes pajtás tevékenységét is (ha nincs külön pajtás vezényelve ezekre a feladatokra).*

Váltókezelő

1.16 A váltók állításával, lezárásával, ellenőrzésével és őrzésével megbízott pajtás.

Vezető váltókezelő

1.16a Széchenyihegy állomáson a váltóállító központban esetenként szolgálatot teljesítő felnőtt vasutas dolgozó. A váltókezelő pajtás tevékenységét felügyeli, szükség esetén segít a rendkívüli helyzetek megoldásában.

Hangosbemondó

1.17 Az utasok tájékoztatását végzi a hangosbemondó berendezésen, a kiadott Hangosbemondó szövegkönyvnek megfelelően.

Peronügyeletes

1.18 A peronon teljesít szolgálatot. Az utasokat védi, segíti és tájékoztatja.

Az állomások a vonalon való elhelyezkedésük szerint lehetnek

Fejállomás

1.19 Olyan állomás, amelynek csak az egyik végéhez csatlakozik nyílt vonal.

Középállomás

1.20 Olyan állomás, amelynek mindkét végéhez csatlakozik nyílt vonal.

Kezdőpont, végpont

1.21 A vasútvonalak két fejállomása közül az egyiket „kezdőpontnak”, a másikat „végpontnak” nevezzük.

A Gyermekvasúton

- **a kezdőpont Széchenyihegy állomás;**
- **a végpont Hűvösvölgy állomás;**

☀ *A „nagyvasúti” vonalaknak is kijelölik a kezdőpontjukat és a végpontjukat. A Budapestről kiinduló vonalak kezdőpontja Budapest.*

A kezdőpont és végpont kijelölésének következményei

A vonatok számozása

1.22 A menetrend készítésekor a vonatokat megszámozzák, úgynevezett „vonatszám”-

mal látják el.

- ▶ **A páros számmal jelölt vonatok a kezdőpontról (Széchenyi-hegyről) haladnak a végpont felé.**
- ▶ **A páratlan számmal jelölt vonatok a végpontról (Hűvösvölgyből) a kezdőpont felé haladnak.**

☀ *Például a 112 vagy a 308 számú vonatok Széchenyihegyről indulnak, vagy például a 223, illetve a 137 sz. vonatok Hűvösvölgyből indulnak. Egy vonatszám egy napon belül csak egyszer fordulhat elő. A vonat száma utal a vonat típusára és egyéb adataira (pl. melyik állomáson mikor érkezik / indul, stb.).*

Az állomás váltóinak jelölése (arab számokkal)

1.23 Az állomás kezdőpont (Széchenyihegy) felőli oldalán a váltókat páros számmal jelöljük (2, 4, stb. váltók). Az állomás végpont (Hűvösvölgy) felőli oldalán a váltókat páratlan számmal jelöljük (1, 3, stb. váltók).

Az állomás jelzőinek jelölése (nagybetűkkel és számokkal)

1.24 Középpállomásokon az „A” jelű jelző mindig a kezdőpont (Széchenyihegy) felőli bejáratú jelző. Ha az állomáson nincs kijáratú jelző, akkor a végpont (Hűvösvölgy) felőli bejáratú

jelző a „B” jelű jelző.

Ha van kijáratú jelző, akkor azokat a kezdőpont felől a végpont felé folytatódóan betűzik (lásd Csillebérc állomás B-C-D-E), vagy K illetve V betűjelzéssel és a vágány számával jelölik (mint Szépjuhászné állomáson, K1, K2, V1, V2).

Rendelkező állomás

1.25 A Gyermekvasúton a rendelkező állomás Hűvösvölgy.

✚ A rendelkező állomás állomásfőnöke az egész vonal forgalmát is felügyeli, forgalomba helyezi a vonatokot (lásd 14.1. pont), nagyobb késés esetén, illetve rendkívüli helyzetekben intézkedik a forgalom mielőbbi helyreállítására.

Biztosított állomás

1.26 Olyan állomás, ahol a biztosítóberendezés a váltók és a jelzők között szerkezeti

függést hoz létre, ami azt jelenti, hogy:

- **a jelző csak akkor állítható „Szabad” állásba, ha a váltó(k) helyes állásban áll(nak) és le van(nak) zárva, illetve**
- **amíg a jelző „Szabad” állásban áll, addig a váltó(ka)t nem lehet feloldani és átállítani**

☀ A Gyermekvasúton az összes állomás biztosított.

A „nagyvasúton” a biztosítóberendezésekkel szemben követelmény még az is, hogy a szerkezeti függést úgy kell létrehozni, hogy az a vonat teljes elhaladásának ideje alatt rögzítse a váltókat, illetve, hogy a berendezésről közvetlenül leolvasható legyen, hogy melyik vágányt van beállítva (lezárva).

Megállóhely

1.27 A nyílt pályán található olyan hely, ahol utasok fel- és leszállása lehetséges, de a nyílt pálya vágányán kívül más vágány nincs.

Táblás megállóhelynek nevezzük az olyan megállóhelyet, ahol vasutas nem teljesít szolgálatot. Jegyváltásra a vonaton van lehetőség.

☀ A Gyermekvasúton kettő táblás megállóhely van: Normafa és Vadaspark.

Táblás megállóhelynek tekintjük azt az állomást is, ahol a szolgálat szünetel.

☀ Néhány állomáson csak sűrűbb vonatforgalom esetén (pl. nyári hétvégeken) van szolgálat, más napokon a szolgálat szünetel.

Vonat

1.28 Nyílt pályán közlekedő, általában mozdonyból és kocsiból álló, jelzőeszközökkel felszerelt szerelvény, amelyen vonatszemélyzet teljesít szolgálatot.

☀ A vonat lényege, hogy a nyílt pályán közlekedik (egyik állomástól a másikig közlekedik), ezért kellene rá a jelzések és a személyzet.

Vonat csak úgy közlekedhet, ha azt előzetesen a rendelkező állomás állomásfőnöke forgalomba helyezi (közlekedéséről az állomásokat értesíti, lásd a 14. fejezetet).

+ Vonatnak tekintjük az egyedül közlekedő mozdonyt, a motorkocsit és a munkagépet is, ha a nyílt pályán, a két állomás között közlekedik.

Rendes vonat

1.29 A menetrendben meghirdetett összes vonat. Ezek vagy naponta, vagy csak meghatározott napokon - időszakban közlekednek.

Rendkívüli vonat

1.30 A menetrendben az utasok felé meg nem hirdetett vonatok. Szükség esetén helyezik forgalomba. A rendkívüli vonat lehet: mentesítő vonat, különvonat vagy szolgálati vonat.

Mentesítő vonat

1.31 Nagy utasforgalom esetén forgalomba helyezett rendkívüli vonat.

Különvonat

1.32 Külön megrendelésre közlekedő rendkívüli vonat, közforgalomra nem vehető igénybe.

☀ Különvonatot bárki rendelhet, ha annak díját megfizeti.

Szolgálati vonat

1.33 Vasútüzemi célból forgalomba helyezett rendkívüli vonat. (Pl.: munkavonat, szerelvényvonat, mozdonyvonat, stb.)

☀ A szolgálati vonat például síneket, talpfákat és pályamunkásokat szállít a pálya javítása céljából vagy pl. télen a hókotróvonat. A szolgálati vonatot ne tévesszük össze a szolgálatos vonattal!

Szolgáltatós vonat

1.34 A rendes vonatok közül kijelölt vonat, amellyel a gyermekvasutas pajtások reggel a szolgálati helyükre utaznak, este pedig Hűvösvölgybe utaznak vissza.

Személyszállító vonat

1.35 Utasok szállítása céljából közlekedő vonat. Ez lehet rendes személyszállító vonat, illetve mentesítő vonat vagy különvonat.

Vonatszemélyzet

1.36 A vonaton szolgálatot teljesítő vasutasok (lásd 1.37.- 1.42. p.) elnevezése.

Mozdonyvezető

1.37 A mozdonyon szolgálatot végző felnőtt műszaki dolgozó.

Fűtő

1.38 Gőzmozdonyon a mozdonyvezető mellett szolgálatot végző felnőtt műszaki dolgozó.

☼ Feladata a kazán fűtése és felügyelete, valamint a figyelés (jelzők, jelzések).

Vonatkísérő személyzet

1.39 A vonatokon forgalmi ténykedést (is) végző vasutasok elnevezése.

Vonatvezető

1.40 A vonat rendelkezésre jogosult felnőtt vezetője, aki (ha nincs a vonaton vezető jegyvizsgáló) felügyeli a vonatkísérő pajtások tevékenységét is. Gőzvontatású vonaton a személykocsiban, egyéb esetben a vezetőálláson teljesít szolgálatot. Rendelkezéseit a vonatokon szolgálatot teljesítő valamennyi vasutas köteles tudomásul venni és végrehajtani.

Szolgálati jelvénye: sapkájuk körül vörös színű szalag.

☼ A „nagyvasúton” ezt a fogalmat már nem használják.

Vezető jegyvizsgáló

1.40a Egyes vonaton segíti és felügyeli a vonatkísérő pajtások tevékenységét, és rendkívüli esetekben intézkedik.

Jegyvizsgáló

1.41 Személyszállító vonatokon jegyvizsgálást és jegykiadást, valamint esetenként forgalmi ténykedéseket is végző pajtás.

Zárfékező

1.42 Tolatás (körüljárás) közben a kézifék kezelését és a zárjelző elhelyezését végző pajtás. Általában végzi a jegyvizsgáló teendőit is.

Menesztés

indításra vagy az áthaladásra.

☀ A „nagyvasúton” ezt a fogalmat már hivatalosan nem használják.

Gyermekvasutas (pajtás)

1.43 A vonatok mozdonyvezetőinek vonatin-dító jelzőeszközzel történő felhatalmazása az

1.44 A gyermekvasutasokat a szolgálat ellátása során szakmai gyakorlaton lévőknek tekintjük. Szolgálati ténykedéseiket a felnőtt vasutas dolgozók a kiadott szabályozások szerint irányítják és ellenőrzik.

✚ 1.45. Gyermekvasutasnak tekintendők az ilyen szolgálatra esetenként beosztott más személyek is, pl:

- ifivezetők;
- volt úttörő- vagy gyermekvasutasok és ifivezetők a Nosztalgianapon, a Balagáson, stb.
- vasúti jellegű kiképzés alatt állók, stb.;

Írásbeli rendelkezés

✚ 1.46. „A vonat személyzetét az állomásfőnök értesíti” kifejezés azt jelenti, hogy bizonyos esetekben (általában rendkívüli esetekben) a vonatszemélyzetnek szóló rendelkezést az állomásfőnök az „Írásbeli rendelkezés” nevű nyomtatványra leírja és azt a vonatvezető és a mozdonyvezető részére átadja. Átadásakor a rendelkezést előszóban is el kell mondani.

Írásbeli rendelkezést csak az állomásfőnök állíthat ki és csak ő kézbesíthet.

☀ A többi fogalmat abban a fejezetben magyarázzuk meg, ahol először használjuk.

C) Az önálló szolgálatvégzés feltételei

A szolgálatba járás rendje

1.47. A gyermekvasutas pajtások elsősorban a részükre kijelölt csoportban látják el a szolgálatot, a csoport előre meghatározott szolgálati napjain. A szolgálatos napokat az iskolai tanítási időszakra félévente előre a Gyermekvasutas Ellenőrzőkönyvben, a tábor időszakára a táborozásról szóló levélben közöljük.

✚ 1.48. A pajtások a sikeres vizsgákat követően kapnak beosztást a 15 csoport közül valamelyikbe (egy csoport tagjai mindig együtt járnak szolgálatba). A csoportok nyáron a két hetes tábor ideje alatt általában 3 naponként állnak szolgálatba, az iskolai tanítási időszakban pedig általában 15-18 naponként (eltérés – főleg a téli időszakban – előfordulhat).

1.49. A gyermekvasutasok más csoportokhoz is jelentkezhetnek szolgálatra (ügynevezett kiegészítő szolgálat), de csak az 5. önálló szolgálatot követően és csak a „kiegészítő szolgálatra kijelölt napok”-on. Az ilyen szolgálatra előzetesen jelentkezni kell a nevelőnél, legfeljebb 21 nappal a szolgálatot megelőzően. A jelentkezés csak akkor érvényes, ha azt a nevelő elfogadja (jelentkezést csak a szükséges és előre kiadott „kiegészítő létszám” eléréséig fogadunk).

☀ Kiegészítő szolgálatra általában a tavaszi és az őszi időszak hétvégi napjait jelölik ki.

Beosztás szolgálatátételre

1.50. Gyermekvasutas szolgálatra az a gyermekvasutas pajtás osztható be, aki:

- a) a gyermekvasutas szolgálat ellátásához szükséges munkavédelmi és szakmai ismeretekkel, továbbá a gyermekvasutasok számára előírt eredményes tanfolyami záróvizsgákkal, és időszakos (éves) vizsgákkal rendelkezik;
(Az összes vizsga a következő év március 31-ig érvényes. A vizsgákat tehát minden évben – de akkor már írásban – meg kell ismételni.)
- b) szolgálatra képes állapotban van (kipihent, egészséges, stb.);
- c) a szolgálathoz szükséges ruházattal és felszerelésekkel rendelkezik;
- d) ideiglenes vagy végleges kitiltás hatálya alatt nem áll;
- e) általános magatartása gyermekvasutashoz méltó;
- f) reggel 7 órakor (külön általános engedély alapján legkésőbb 7.45-kor, egyedi esetekben a meghatározott időpontban) a Gyermekvasutas Ellenőrzőkönyvét a beosztást készítőnek leadja;

1.51. A gyermekvasutas pajtások napi vezénylését általában a nevelőtanár és a csoport ifivezetői közösen készítik el.

✚ 1.52. A vezénylést úgy készítik el, hogy minden pajtás minden szolgálatban a képességeinek és felkészültségének megfelelő feladatot kapjon, és vezénylése a szolgálati helyek és a beosztások tekintetében lehetőleg változatos legyen.

✚ 1.53. Rendelkező szolgálatra a pajtások csak 20 (a 8. osztályosok esetében 10) önálló szolgálat ellátását követően kerülnek beosztásra. Nagyobb forgalmú napokon, illetve állomásokon rendelkező szolgálatra csak azok a pajtások kapnak beosztást, akik korábban, kisforgalmú időszakban vagy állomáson legalább három alkalommal eredményesen gyakorolták a rendelkező szolgálat ellátását és szakmai felkészültségük kiálló. Nagyobb forgalmúnak tekintjük „Bg...” „Bm...”, „Bgm...” vagy „A...” jelű (négy- vagy több szerelvényes) menetrendben az összes állomást, „B”, „Be”, „Bf”, és „Cg” jelű (háromszerelvényes) menetrendben pedig a fejállomásokat.

Tanuló szolgálat

1.54. A gyermekvasutasok a sikeres vizsgát követően legalább öt alkalommal tanuló szolgálatot látnak el. A tanuló pajtások önállóan nem tevékenykedhetnek, a kijelölt pajtás mellett, az állomásfőnök iránymutatása szerint és felügyelete alatt gyakorolhatják a szabályos szolgálatellátást. A közepesre vagy annál rosszabbra értékelt tanuló szolgálatot meg kell ismételni.

Egyenruha

1.55. A gyermekvasutas pajtások a szolgálatot a részükre előírt egyenruhában látják el, melynek egy részét a szolgálat előtt a Gyermekvasutas Otthonban kapják meg, egy részét pedig otthonról hozzák.

1.56. Az egyenruhát szabályosan kell viselni. Az egyenruha a kötelező felszerelésben (lásd 1.58. pont) meghatározott (otthonról hozott) ruhadarabokból, és a pajtásnak a Gyermekvasút által kiadott ruhadarabokból állhat. Kiegészítők

csak a „Szolgálatba vihető egyéb tárgyak” címszó (lásd 1.59. pont) alatt felsorolt ruhadarabok lehetnek. Jelvények és kitüntetések közül csak a Gyermekvasút által e célból kiadottak hordhatók, a szolgálati jelvényeket (vörös sapka) azonban folyamatosan viselni kell. A kabát és a zubbony az időjárásnak megfelelően levehető, de vonat menesztéséhez a zubbonyt viselni kell. Az egyenruhát a sérüléstől, piszkolódástól meg kell óvni. Az egyenruha viselése során az ifivezetők és a felnőtt dolgozók iránymutatásait is be kell tartani.

1.57. Az egyenruha megkülönbözteti a szolgálatban lévőket az utasoktól, de egyben az összetartozást (a vasutas közösséghez tartozást) is jelképezi. Egyenruhában minden cselekedetünkkel a vasutat (a vasutas közösséget, az összes vasutast) képviseljük. Ennek megfelelően egyenruhában fegyelmet, a vasutas közösséghez méltó módon kell viselkedni.

Szolgálati felszerelés

1.58 Szolgálatba a gyermekvasutasoknak az alábbi felszerelésekkel kell jelentkezniük:

- **sötét (sötétkék, sötétbarna vagy fekete), zárt cipő. Télen, hideg, havas időjárás esetén magasszárú cipő vagy csizma;**
A cipő az egyenruha része, ezért meg kell felelnie elsősorban az **egészségvédelmi és az esztétikai** szempontoknak is. **Egészségvédelmi** szempontból nem megfelelő az olyan lábbeli, amely nem védi megfelelően a lábat a vasút területén (pl. a zúzottkövön) gyaloglás közben, pl.: szandál, fapapucs, szövetanyagú cipő, bármelyik oldalán (illetve elől-hátul) nyitott lábbeli (pl. nyitott szandál), ill. a botlásveszélyes lábbeli, pl.: tűsarkú, magas sarkú vagy „holdjáró” cipő, stb.
Hideg (kb. 10 °C alatt), ill. havas időjárás esetén a félcipő egészségvédelmi okokból nem megfelelő. Ilyenkor magasszárú cipő vagy csizma szükséges.
Az **esztétikai** követelményeknek nem felel meg a felsoroltaktól eltérő színű, feltűnő csíkot, emblémát, stb. tartalmazó cipő, illetve a Gyermekvasút szellemiségével nem összeegyeztethető stílusú (fémmel kivert bakancs) vagy ilyen ábrákat (pl. halálfej) tartalmazó lábbeli, ha az embléma, csík vagy ábra látható (láthatóvá válhat); sportcipő vagy más olyan cipő, ami az egyenruhával nem harmonizál.
A fentieknek nem megfelelő cipőben (különösen, ha az egészségvédelmi szempontoknak nem felel meg) a pajtás elsősorban otthonügyletes teendőket láthat el, illetve – a lehetőségek függvényében – esetleg hangosbmondó vagy pénztáros (kivéve mozgópénztáros) beosztást kaphat. (Sorozatos ismétlődés esetén azonban a pajtást csak otthonügyletesnek osztjuk be!)
- **lányoknak fehér térdzokni, hideg időben harisnya (átlátszó vagy fehér), a téli egyenruhához (nadrághoz) pedig sötét zokni/harisnya;**
Ha bizonytalan vagy, kérd a nevelő segítségét! Vitás esetben a nevelő, illetve a felnőtt vasutas dolgozó (pl. az állomásfőnök, vonatvezető) dönt.

- **fiúknak sötét zokni** (bokazokni, titokzokni nem megfelelő);
- **fehér ing (blúz);**
- **Gyermekvasutas Ellenőrzőkönyv;**
 + Esetleges elvesztését azonnal jelezd telefonon vagy személyesen a nevelőnek, ne várd meg a következő szolgálatot! A pótlására így a következő szolgálat előtt lehetőséget adhatunk. Az összes szükséges bejegyzést tartalmazó Gyermekvasutas Ellenőrzőkönyv hiányában nem állíthatunk szolgálatba!
- **érvényes gyermekvasutas Igazolvány;**
- **kiadott szabályzatok** (Segédlet, tankönyv, stb.);
- **síp;**
- **karóra** (a mobiltelefont ki kell kapcsolni, tehát annak órája nem használható);
- **2 db kéken író golyóstoll.**

Hiányos vagy nem megfelelő felszereléssel a gyermekvasutas nem állítható szolgálatba.

Szolgálatba vihető egyéb tárgyak

1.59. A kötelező felszereléseken kívül csak az alábbiak vihetők fel szolgálatba:

- számológép;
- (papír)zsebkendő;
- max. 2000 Ft. zsebpénz;
- iskolai tanítási napon egy tankönyv, kötelező olvasmány, füzet (vagy vasúti témájú szakkönyv, szaklap);
- némi innivaló, esetleg étkezés kiegészítő (gyümölcs, csoki, stb.);
- mobiltelefon és fényképezőgép KIKAPCSOLVA
 + Fenti eszközöket bekapcsolni csak feladatmentes időben, a vonatkísérőknél a fordulódobban, az állomásfőnök esetenként adott engedélyével szabad, de akkor is tilos velük játszani, zenét vagy képet lejátszani;
- hideg időben az egyenruhával harmonizáló kesztyű, sál, mellény;
 + A „nagyvasúton” rendszeresített világoskék „gépész-pulóver” a gyermekvasutas egyenruhával nem harmonizál. Tisztelgés alatt a tisztelgő kézről az egyenruhával harmonizáló „civil” kesztyűt le kell venni. Az egyenruhához illő mellények, pulóverek csak akkor hordhatók, ha a Gyermekvasút által kiadott ruhadarabok (zakó, kabát) nem melegítenek eléggé. Ha az időjárás napközben kellemesebbé válik (vagy zárt helyen tevékenykedik a gyermekvasutas), az egyenruha részét nem képező ruhadarabokat kell levenni és az általunk kiadottakat kell viselni.
- egyéb, egészségügyi vagy más okokból különösen indokolt tárgyak.
 + 1.60. Tilos felvinni szolgálatba (ha útközben nem indokolt, akkor hozni is) minden olyan dolgot, amely feleslegesek a szolgálathoz, illetve szigorúan tilos, ami zavarhatja a szolgálatellátást. Pl.: (a teljesség igénye nélkül) hang-, vagy képlejátszó, (digitális) játék, számítógép, telefon- és teleptöltők, szűrő-, vágó- vagy tűzgyújtásra alkalmas eszköz, szerszám, ékszer, napszemüveg, tolltartó, gitár, zsebnaptár, emlékkönyv, mappák, hátizsák, táska, szatyor (kivéve indokolt esetben kis övtáska). Vítás esetekben a nevelő

dönt. A szolgálatot zavaró eszközöket a nevelő vagy az állomásfőnök a szolgálat idejére elkobozhatja!

✚ 1.61. Az útközben különösen indokolt, nagyobb értékű tárgyat a gyermekvasutas leadhatja megőrzésre a nevelőnek. A vasút az így leadott értékekért a tárgy értékéig, de pajtásonként legfeljebb 10.000 Ft összegig vállal felelősséget.

✚ A kötelező felszereléshez tartozó és az előbb felsorolt felvihető tárgyakat is lehetőleg az egyenruha zsebeiben kell felvinni.

D) Szolgálati magatartás

Felelősség

1.62. Minden vasutas pajtás felelős a rábízott szolgálat szabályszerű ellátásáért, a legjobb

tudása szerint.

☀ *A mindennapi életben általában mindenki elsősorban saját magáért felelős, saját épségére kell ügyelnie. A szolgálatban azonban az utasokért, társaitokért és a vasút nagy értékű berendezéseit, eszközeit is felelősséggel tartoztok. Az utasok és a felnőtt dolgozók bízhatnak bennetek!*

A felnőtt vasutas dolgozók jelenléte csak felügyeleti jellegű, de természetesen kérésre vagy bizonytalan szolgálatellátás esetén a szükséges mértékű segítséget megadják.

☀ *A felnőtt dolgozók csak rendkívüli esetben végeznek olyan tevékenységet, amelyet általában a gyermekvasutasok végeznek.*

1.63. Ha a pajtásnak az elvégzendő feladattal kapcsolatban kételyei vannak, köteles a felnőtt vasutas dolgozó (állomásfőnök, vonatvezető) véleményét kikérni. A felnőtt vasutas dolgozók döntéseit, rendelkezéseit minden esetben végre kell hajtani. A pajtás a rábízott feladatot (beosztást) mással nem végeztetheti, és ő sem végezheti más pajtás feladatait, kivéve, ha az állomásfőnök ezt kifejezetten elrendeli.

Magatartás a vágányok között és a járműveken

1.64. A vasút veszélyes üzem.

A vasúton számtalan olyan veszély leselkedik, ami a hétköznapi életben nem megszokott. Az

egészség és a testi épség megóvása mindennél fontosabb, ezért kell megismerni a veszélyforrásokat és az ellenük való védekezést.

A saját, valamint társaink és az utasok biztonsága érdekében az alábbi fő biztonsági óvórendszabályok betartása, illetve betartatása minden vasutas pajtás kötelessége:

- A vágányok közelében ügyelni kell arra, hogy vonatmozgás vagy tolatás testi épségünket ne veszélyeztesse.
- A vágányok között a kijelölt utakon (peronok, átjárók, stb.) kell közlekedni.
- A vágányokon átmenni csak a kijelölt helyen, figyelmesen körülnézve csak akkor szabad, ha az átjáró felé vasúti jármű nem közeledik. Álló járművek közelében csak 10 méteres biztonsági távolságban szabad átmenni.

- d) Űrszelvényben (a sínszálak között és mellettük 2 méteren belül) csak feltétlenül szükséges esetben, a szolgálati ténykedés idejére szabad tartózkodni (pl. váltó lezárása)
- e) Botlás- és csúszásveszélyes helyen (pl. lépcső, egyenetlen talaj, havas-jeges út, stb.) fokozott óvatossággal és figyelemmel kell közlekedni.
- f) Ha a vasutas pajtás a közlekedés biztonságát veszélyeztető körülményt észlel (pályahiba, járműhiba, egyéb műszaki hiányosság), soron kívül köteles azt az állomásfőnöknek vagy a vonatvezetőnek jelenteni.
- g) A járművek mozgásának megkezdése előtt (vonatindítás, tolatás) a kocsiajtókat be kell csukni (a zárt, „téli” kocsik aajtáját csak a jelzésadás idejére szabad nyitva tartani), azokat kinyitni csak megállás után szabad.

1.65. A testi épség megóvása érdekében a gyermekvasutas pajtásoknak sohasem szabad

A) a vágányok között

- **futni**
☀ *Futás közben könnyebben eleshetsz és a sérülés is nagyobb.*
- **sínre (sínszálra) lépni, ülni**
☀ *A vas sínszálon a cipőd könnyen megcsúszhat. A sínszálról lecsúszva a bokád oda-ütődhet (zúzódhat), amely nehezen gyógyuló, fájdalmas sérülés.*
- **váltóknál, keresztezéseknél a sínek közé lépni és nyúlni**
☀ *a váltó mozgó alkatrészei a lábadat, kezedet odacsíphetik,*
☀ *az olajozott alkatrészekeken könnyen megcsúszhatsz,*
☀ *a sok kiálló vasban elbotolhatsz, továbbá*
☀ *a sínek között kialakított mélyedésbe a lábad beszorulhat.*
- **indokolatlanul Űrszelvényben tartózkodni (a sínek között, illetve azoktól 2 méter távolságon belül)**
☀ *Űrszelvénynek nevezzük a vágány mellett (és felett) azt a területet, amelyen belül a vonat közlekedik. A vonat nemcsak a két sínszál között közlekedik, hanem „kilóg” a sínszálaktól kifelé is. A járművek leginkább kilógó része a Gyermekvasúton általában a kocsi lépcsője.*
☀ *Ha Űrszelvényben tartózkodsz, a mozgó jármű elsodorhat!*

B) a járművek közelében

- **mozgó járművek előtt átmenni**

☀ A vasúti járművek fékútja sokkal hosszabb, mint a közúti járművéké, ezért a testi épségedre elsősorban magadnak kell vigyázni. A mozdonyvezető hiába észleli a veszélyt, a hosszú fékút miatt nem biztos, hogy meg tud állni.

- **álló jármű közelében (10 méteren belül) átmenni**

☀ Az álló járművek esetleg megmozdulhatnak. A mozdonyból a kilátás olyan, hogy közvetlenül a jármű előtti rész nem látható.

- **vasúti járművek alá mászni, azok alatt átbújni és a járművek tetejére mászni**

☀ A vasúti járművek bármikor megindulhatnak, azon kívül a kocsik aljáról lelógó alkatrészek könnyen sérülést okozhatnak.

Jármű alá esett tárgyak (pl. pénz, sapka stb.) kivételéhez a felnőtt vasutas dolgozók segítségét kell kérni.

☀ A járművek tetejéről könnyen leeshetsz, azon kívül a „nagy-vasúton” a kocsikra felmászva a felsővezeték is veszélyesen megközelítheted. Az abban lévő nagyfeszültség (25000 V) nemcsak érintésre, hanem már közelítésre is (2 méteren belül!) halálos áramütést okozhat! (A Gyermekvasúton felsővezeték nincs.)

C) a járműveken

- **mozgó járművek ajtaját kinyitni és nyílt pályán leszállni**

☀ A jármű mozgása során olyan erők keletkezhetnek (például váltón, ívekben, fékezéskor stb.), amelyek még erősebb kapaszkodás esetén is kieséshez vezethetnek.

☀ Állomásra érkezéskor is csak megállás után szabad az ajtót kinyitni (ne mutass rossz példát az utasoknak!).

✚ Nyílt pályán még az álló járműről sem szabad leszállni.

- **mozgó járműre fel-, vagy arról leugrani**

☀ Amennyiben az ugrás nem sikerül, úgy könnyen a mozgó jármű alá kerülhetsz.

- **járművekről kihajolni, nyitott kocsikorlátjára ülni**

☀ A pálya mellett felállított jelzők, oszlopok stb. súlyos sérülést okozhatnak.

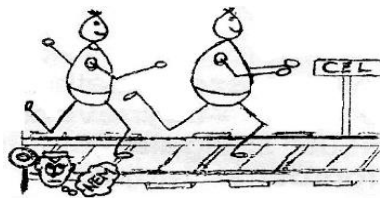
☀ A korlátra ülve pedig bármikor kibillenhetsz a kocsin kívülre és akkor már a kapaszkodás sem segít.

✚ Ezeket a szabályokat mindenhol (bármilyen vasútüzem területén) és mindenkor be kell tartani, akkor is, ha te ott csak civil utas vagy!

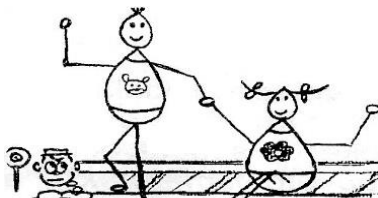
☀ A fent felsorolt szabályok a gyermekvasutasokra érvényesek, a felnőtt vasutas dolgozókra is hasonló, de a fentiekkel nem teljesen azonos munkavédelmi és balesetmegelőzési szabályok érvényesek!

MIT NEM SZABAD sohasem (a balesetek megelőzése érdekében)

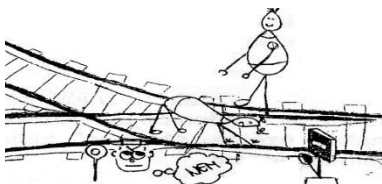
- a vágányok között;
- a járművek közelében, és;
- a járműveken;

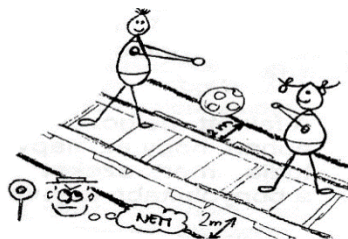
futni

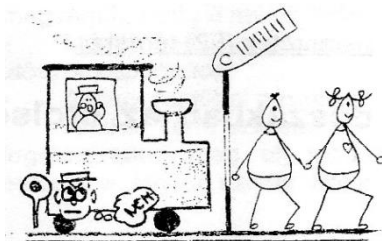
sinre lépni, sinre ülni

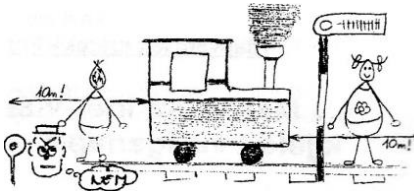
**Váltóknál és keresztezéseknél
a sínek közé lépni és nyúlni**

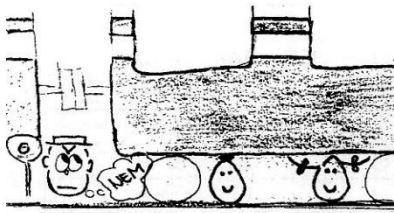
**Ürszelvényben indokolatlanul
tartózkodni**

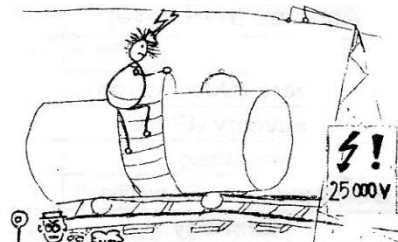
MOZGÓ jármű ELŐTT átmenni

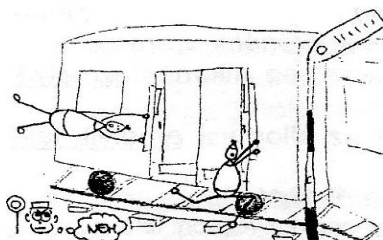
**ÁLLÓ jármű KÖZELÉBEN át-
menni**

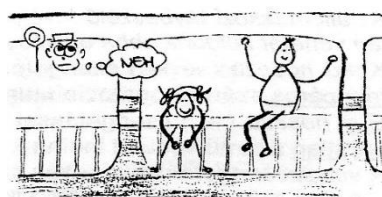
Jármű alá mászni,
alatta átbújni,

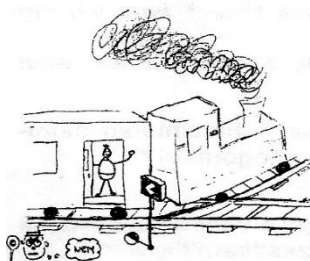
és a jármű tetejére felmászni

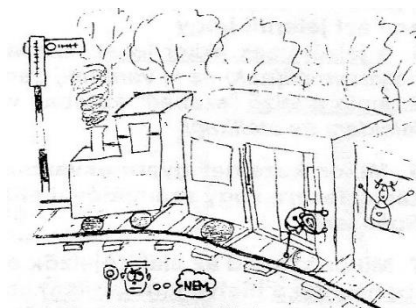
Mozgó járműre fel- vagy arról
leszállni

Járműből kihajolni és a kilátó
kocsi korlátjára ülni

Mozgó jármű ajtaját kinyitni,

és a nyílt pályán leszállni

Jelentkezés szolgálatátételre

1.66. Az állomásra beosztott pajtások az állomásfőnöknél, a vonatra (szerelvényre) beosztott pajtások a vonatvezetőnél (vezető jegyzővizsgálónál) jelentkeznek szolgálatra. A pajtásokat a rendelkező illetve a zárfejező sorakoztatja.

A szolgálatra jelentkezés szövege (rendelkező szolgálatra):

„Állomásfőnök úr (nő)! <név> rendelkező szolgálatra jelentkezem és jelentem, hogy további társam szolgálatátvételre felsorakozott!”

Egyéb szolgálatra ugyanígy kell jelentkezni, de az „és jelentem” kezdetű rész nélkül. A felnőtt vasutas dolgozó ezek után a szolgálatot átadja, felhívja a figyelmet a szabályos, fegyelmezett és balesetmentes szolgálatellátásra, rövidoktatást tart, valamint közli a szolgálat ellátásához szükséges tudnivalókat.

1.67. Hasonlóan kell a szolgálatot a felnőtt dolgozónak visszaadni a szolgálat végén, ekkor a felnőtt dolgozó szóban értékeli a pajtások napi tevékenységét.

1.68. A rendelkező, a naplózó és a váltókezelő a szolgálatátvételt és -átadást a naplója következő üres sorában, időadattal kezdve előjegyzí:

„... ó ... p. A gyermekvasutas szolgálatot megkezdtem / befejeztem” szöveggel és aláírja. A bejegyzést az állomásfőnök láttamozza.

Jelentkezés az előjáróknál

1.69. A Minisztérium és az igazgatóságok előjáróinál, valamint az ellenőrzést végző szolgálati főnöknél a szolgálatban lévő pajtások — a felnőtt dolgozókat követően — jelentkeznek:

„Főosztályvezető úr! Kiss Elemér, rendelkező jelentkezem.”

☀ A megszólítást a felnőtt dolgozók jelentkezése alapján kell szövegezni. A felnőtt dolgozó jelenti az esetleges rendkívüli eseményeket vagy jelentkezését kiegészíti a „szolgálatom alatt rendkívüli esemény nem történt” szöveggel.

Magatartás a szolgálatban

1.70. A szolgálatot szabályosan, fegyelmezetten és tisztelettudóan kell ellátni.

☀ A kölcsönös tisztelet nemcsak a felnőttek irányában, hanem gyermekvasutas társaddal szemben is követelmény.

1.71. Az utasokat védeni, segíteni és tájékoztatni kell, velük szemben mindig udvarias, határozott és előzékeny magatartást kell tanúsítani.

A szolgálati hely elhagyása

1.72. Szolgálat közben a szolgálati hely elhagyására a felnőtt vasúti dolgozótól (állomásfőnöktől, vonatvezetőtől vagy vezető jegyzővizsgálótól) engedélyt kell kérni – ha nincs éppen szolgálati feladat. Az engedélyben közölt időpontra vissza kell érkezni. A visszaérkezéskor az engedélyt adónál jelentkezni kell.

1.73. A Gyermekvasutas Otthonban való tartózkodás ideje alatt (reggel és este) az épület elhagyására a nevelőtanártól kell engedélyt kérni.

2 VÁLTÓK, VÁGÁNYÚT

A) A váltókkal kapcsolatos általános rendelkezések

Váltó

2.1 Váltónak nevezzük azt a vágányba épített szerkezetet, amely a haladó járműveket jobbra vagy balra más vágányra terelheti.

A váltónak két állása van: a haladó járművet vagy EGYENES-be, vagy KITÉRŐ-be tereli.

☀ *Van olyan szerkezet is, amelyik az álló járműveket „tereli”, például a fordítókorong vagy a tolópád.*

A váltók legfontosabb alkatrészei

2.2 A váltók legfontosabb alkatrészei és azok feladata a következő oldalakon, a fényképen és az ábrán látható (1. ábra és 2. ábra).

Váltók szabványos állása

2.3 A váltókat közlekedési szünetekben szabványos állásban (és feloldva) kell tartani. A szabványos állás a Lezárási táblázat alján (lásd a 2.35. pont) van feltüntetve, illetve helyszíni állítású váltóknál az ellensúlyra festett „A” betű is jelzi.

✚ Ha a váltó szabványos állásban elzárt, foglalt vagy járhatatlan vágányra vezet, átmenetileg terelő állásba kell állítani.

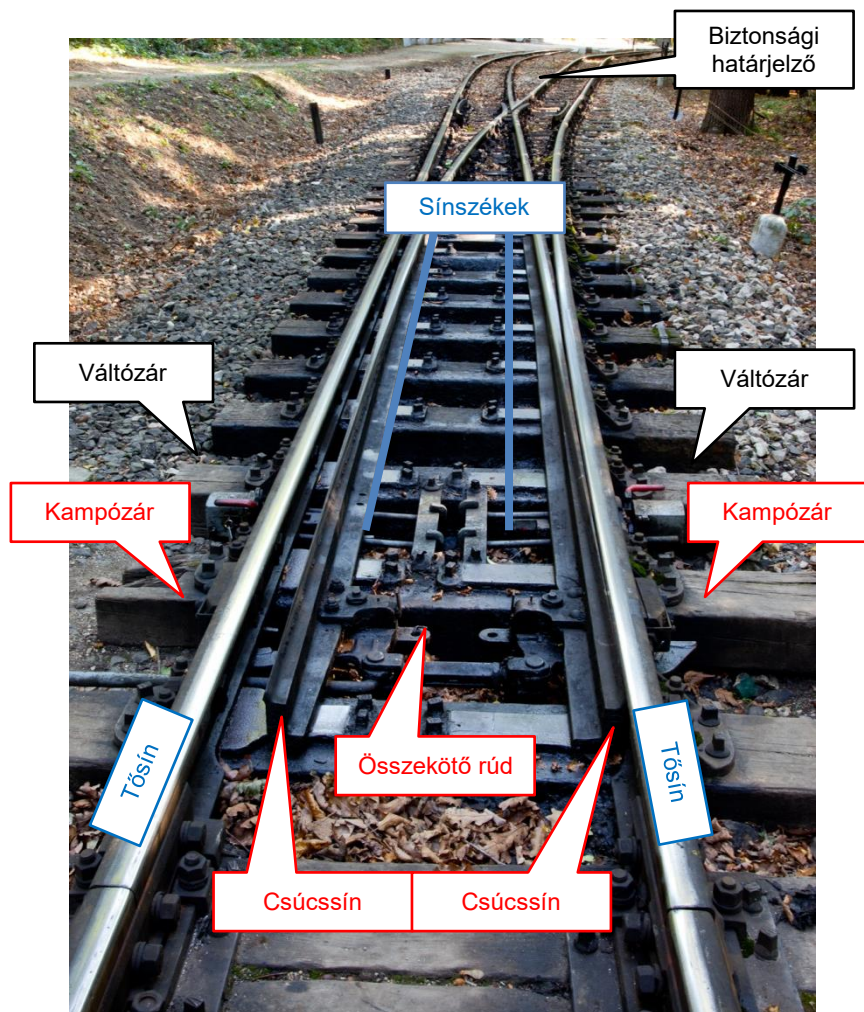
✚ Sebesség a váltókon

✚ 2.4 A Gyermevasút váltóin az alábbi sebességek alkalmazhatók:

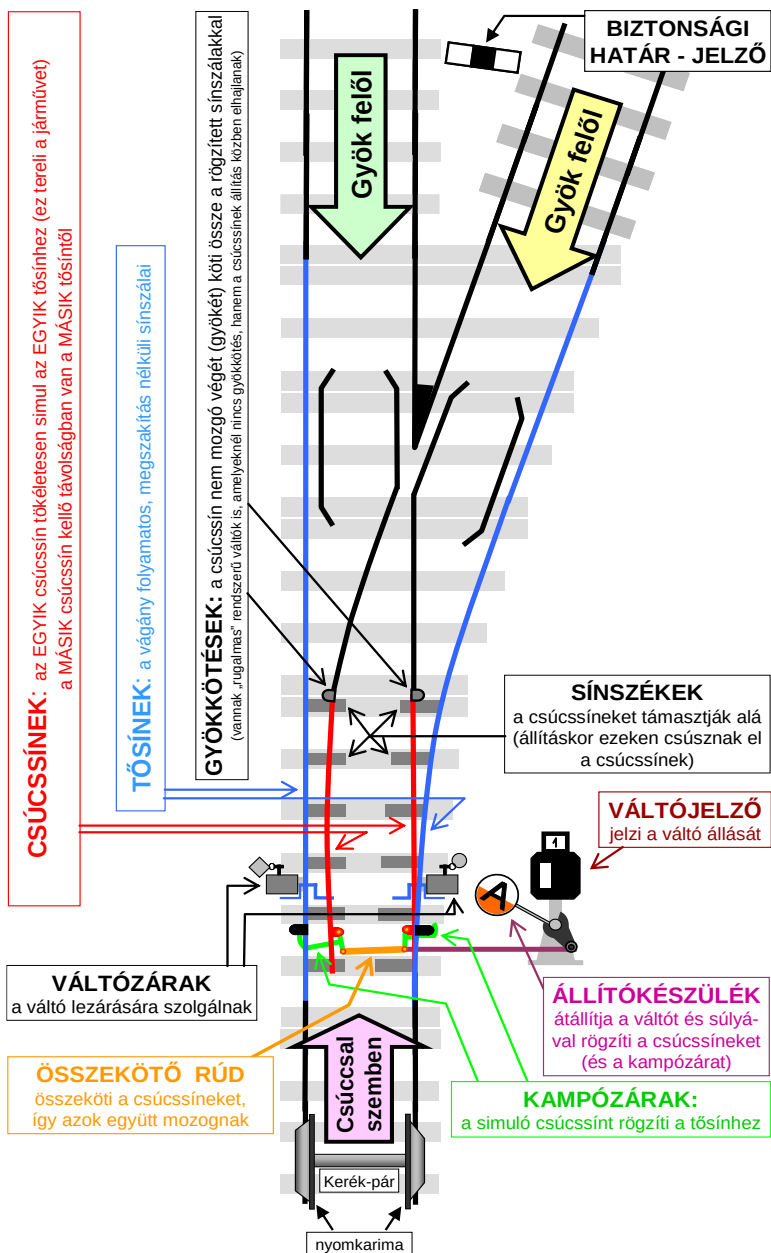
- egyenes irányban lezárt váltón: pályasebesség (20 km/h sebesség);
- kitérő irányban lezárt váltón: csökkentett, 15 km/h sebesség;
- le nem zárt váltón, illetve nem őrzött váltón: 10 km/h sebesség;
- felvágott, de használható váltón a helyreállításig: 5 km/h sebesség;
- gőzmozdony kitérő irányú váltón 5 km/h sebességgel.

✚ A váltók gondozása

✚ 2.5 A váltókat felnőtt dolgozók gondozzák vonatmentes időszakban. Annak során az alkatrészeket a szennyeződéstől megtisztítják, és a csúszó vagy forgó alkatrészeket megolajozzák. Központi állítású váltónál a tősin és csúcssín közé a gondozás idejére faéket helyeznek. A váltógondozás megkezdését és befejezését a naplókban elő kell jegyezni.

1. ábra Váltó és alkatrészei

2. ábra Váltó és alkatrészei

B) A vágányút beállítása

A vágányút

2.6 **Bejárat** **vágányút**: az a vágányszakasz (az állomáson belül), amelyen az érkező vonat

az első váltótól a megállás helyéig haladni fog.

2.7 **Kijárat** **vágányút**: az a vágányszakasz (az állomáson belül), amelyen az induló vonat az indulás helyétől az utolsó váltóig haladni fog.

☀ A „vágányút beállítása” nemcsak a váltó állítását jelenti, hanem sorban elvégzendő teendőket, annak érdekében, hogy a vonat biztonságosan közlekedhessen a bejárat vágányúton vagy a kijárat vágányúton.

A vágányút beállításának elrendelése

2.8 A rendelkező pajtás vonat érkezése, indulása, illetve áthaladása előtt a váltókezelőket az alábbiak szerint utasítja a vágányút beállítására:

► **Bejárat vonat esetén:**

„A ____ sz. vonat kb. ____ ó ____ p.-kor bejár a ____ vágányra!”

► **Kijárat vonat áthaladó vonat esetén, ha ellenvonat NINCS útban:**

„A ____ sz. vonat kb. ____ ó ____ p.-kor kijár (áthalad) a ____ vágányról (vágányon). Ellenvonat útban nincs!”

► **Kijárat vonat áthaladó vonat esetén, ha ellenvonat VAN útban:**

„A ____ sz. vonat behaladása után a ____ sz. vonat kb. ____ ó ____ p.-kor kijár (áthalad) a ____ vágányról (vágányon)!”

2.9. A vágányút beállítását olyan időben kell elrendelni, hogy a vágányút beállításához szükséges ténykedések a vonat megkéséltetése, vagy sebességének csökkentése nélkül elvégezhetőek legyenek (lásd még 15.44. és 15.45. pontokat).

+ 2.10. A vágányút beállításához szükséges idők a Gyermekvasúton:

► **Helyszíni állítású váltók esetén**

- érkező és áthaladó vonatok részére:	4+3 perc
- induló vonatok részére:	2 perc

► **Központból vonóvezetékekkel állított váltók esetén:**

- érkező és áthaladó vonatok részére:	2 + 3 perc
- induló vonatok részére:	2 perc

► **Központból elektromos motorral állított váltók esetén:**

- érkező és áthaladó vonatok részére:	1 + 3 perc
- induló vonatok részére:	1 perc

A közlemények nyugtázása és előjegyzése

ményt megértette.

2.12. A közleményeket - az adás időpontjával kezdve - elő kell jegyezni az előjegyzési naplókba (naplómintákat lásd a Függelékben). Amelyik közleménynek külön rovata van, ott csak az adás időpontját kell a rovatba beírni. A naplókba a vágányszámot mindig betűvel kell leírni.

Teendők a vágányút beállításának elrendelése után

2.13. A vágányút beállítás elrendelése után a váltókezelő teendői sorrendben:

- 1) vágányút-ellenőrzést tart (szabad-e a vágányút);
- 2) meggyőződik a váltók használhatóságáról;
- 3) a váltókat megfelelően állítja (ha szükséges);
- 4) a váltókat lezárja;
- 5) váltóellenőrzést tart (ellenőrzi a váltók helyes állását);
- 6) bejelenti a rendelkezőnek a vágányút beállítását;
- 7) állítja a bejáratit vagy a kijáratit jelzőt;
- 8) fogadja és megfigyeli az elhaladó vonatot.

A vágányút ellenőrzése

2.14. A vonatokat szabad vágányúton át szabad vágányra kell fogadni és indítani. A vágányút ellenőrzése során meg kell győződni arról, hogy:

- ▶ a vágányútban (lásd a 2.6. és 2.7. pontok) nincsenek-e járművek;
- ▶ a szomszédos vágányokon a járművek a Biztonsági határ-jelzőn belül állnak-e;
- ▶ a tolatást beszüntették-e;
- ▶ nincs-e meg nem engedett egyidejű vonatmozgás.

✚ (Egy állomáson két ellenkező irányú vonat vagy egy bejáró és egy kijáró vonat egyidejű közlekedése a Gyermekvasúton nem megengedett.)

✚ 2.14.a. A bejáratit vágányút ellenőrzését nemcsak a megállás helyéig, hanem a vágány túlsó végén lévő váltó csúcsáig kell végezni (lásd a 15.47. pontot). Ha a vágány túlsó végén lévő váltón jármű áll, akkor a vágányt foglaltnak kell tekinteni (ügynevezett „elzárt” vágány).

☼ A vágányútba (lásd a 2.6 és 2.7 pontokat) a legkülső váltó és a bejáratit jelző közötti terület nem tartozik bele! Annak a szakasznak a szabad állapotát az egyéb szabályok (pl. a 4.8. pont) megtartása garantálja.

2.15. A fentiekről a vágányút áttekintésével kell meggyőződni. Ha az áttekintés nem lehetséges (pl.: a távolbalátás vagy a szabadlátás korlátozott), a vágányutat az állomásfőnökkel közösen be kell járni.

Vágányfoglaltságot jelző biztosítóberendezés esetén a vágányutat a berendezés (vágánytábla) megtekintésével kell ellenőrizni.

A váltók használhatóságának feltételei

2.16. A váltó használható a haladó járművek terelésére (forgalmi szempontból), ha:

- ▶ alkatrészei épek, a mozgó alkatrészek könnyen mozognak;
- ▶ az EGYIK csúcscsín tökéletesen simul az EGYIK tősinhez és a MÁSIK csúcscsín kellő távolságban van a MÁSIK tősintől;
- ▶ a tősinnek és a csúcscsínnek között nincs semmilyen (oda nem tartozó) anyag (hó, jég, kő, faág, stb.);
- ▶ az összekötő rúd nem görbült, nem szakadt;
- ▶ a kampózár (ha van) tökéletesen záródik;
- ▶ a váltójelző a váltó állásának megfelelő jelzést ad;

 Lásd a 3. ábraán.

2.17. Ha a váltó valamelyik feltételnek nem felel meg, azt használhatatlannak kell tekinteni, a járművek terelésére használni nem szabad, és azonnal jelteni kell az állomásfőnöknek. Használhatatlan váltón jármű nem közlekedhet!

 A váltó „használhatóságát” sok esetben tévesen összekeverik a váltó „állíthatóságával”. Ne felejtjük el: a váltót NEM arra „használjuk”, hogy állítsuk, hanem arra, hogy a haladó járműveket tereljük. A használhatatlan váltóra csúccsal szemben ráhaladó jármű kisiklik.

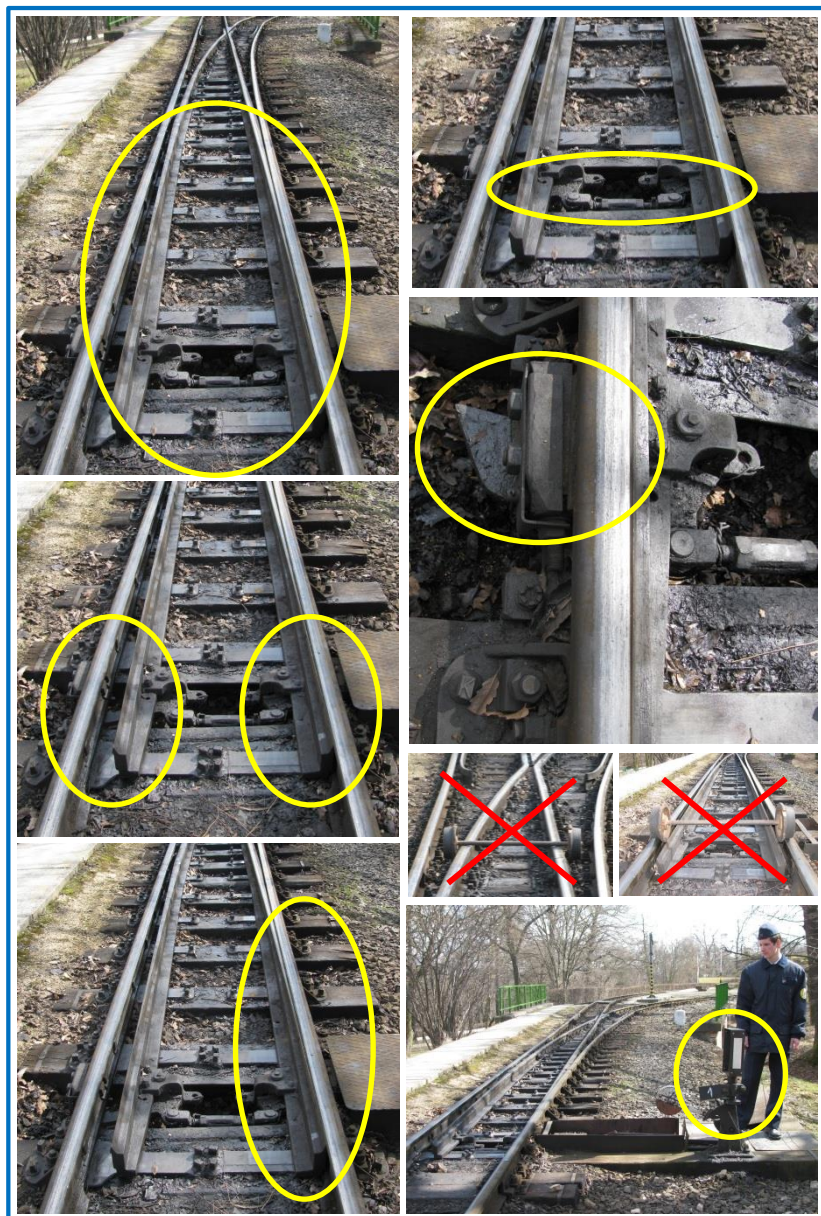
Meggyőződés a váltó használhatóságáról

2.18. A váltó használhatóságáról meg kell győződni:

- szolgálatátvételtkor;
- vágányút beállítás alkalmával;
- a váltó minden átállításakor, lezárásakor.

Meggyőződés a váltó használhatóságáról szolgálatátvételtkor

2.19. Szolgálatátvételtkor a váltók használhatóságáról minden esetben (a központi állítású váltók esetén is) a helyszínen kell meggyőződni rátekintéssel (az összes feltétel ellenőrzésével).

3. ábra A váltó használhatóságának megállapítása képekben

**Meggyőződés a váltó
használhatóságáról a
váltó állítása, lezárása és
vágányút beállítás alkal-
mával**

2.20. **Helyszíni állítású váltók** használható-
ságáról vágányútbeállítás és minden állítás al-
kalmával a helyszínen, rátekintéssel kell meg-
győződni (az összes feltétel ellenőrzésével).

2.21 A központi állítású vonóvezetékes vál-
tót akkor tekintjük használhatónak a járművek terelésére, ha állítás köz-
ben az állítóemeltyű a **SZOKÁSOS ERŐVEL** a másik helyzetbe átállítható
ÉS becsappantható.

2.22. Ha a vonóvezetékes váltót nem kell állítani, akkor próbaállítást kell
végezni. A használhatóság megállapítása érdekében az állítóemeltyűt leg-
alább félállásig ki kell mozdítani. Ha az emeltyű legalább félállásig kimo-
dítható: a váltó használható a járművek terelésére.

2.23. A vonóvezetékes váltó lehetséges hibái:

- ▶ a könnyen mozgó állítóemeltyű vezetékszakadásra utal;
- ▶ az emeltyű túl nehezen mozog, illetve nehezen vagy egyáltalán
nem csappantható be: a csúcshín és a tőshín közé idegen anyag
kerülhetett;
- ▶ ha az állítóemeltyű kicsappantás után azonnal megakad, az vál-
tófelvágásra utal.

Ezekben az esetekben a váltót nem szabad használni a járművek terelé-
sére, azon közlekedni nem szabad és a helyzetet azonnal jelenteni kell az
állomásfőnöknek.

2.24. A központból **elektromos motorral** állított váltók használhatóságát a biz-
tosítóberendezés folyamatosan jelzi.

A váltó állítása

2.25. A váltót a vonatok és a tolatási mozgá-
sok részére a váltókezelő illetve a rendelkező
állíthatja. Helyes állásba kell állítani a vonat által érintett váltókat és a védővál-
tókat is. **Nem szabad váltót állítani, ha azon jármű halad vagy tartózkodik,**
illetve a váltó felé jármű közeledik.

2.26. A védőváltó megfelelő állásban megakadályozza, hogy a vágányútba ol-
dalról járművek jussanak.

☼ *A Gyermekvasúton Széchenyihegy állomás 3 sz. váltója kitérő állásban védőváltó
az első vágányra bejáró/ kijáró vonatok esetében.*

Váltófelvágás

lados jármű kerekei állítják át.

2.27. Váltófelvágás az a tiltott cselekmény,
amikor a helytelenül álló váltót a gyök felől ha-

☼ *Tiltott cselekmény, mert a váltó megsérülhet, esetleg a jármű kisiklik.*

A „nagyvasúton” néhány mellékvonalon úgynevezett „rugós váltó”-t szereltek fel, amely felvágható és eredeti állásába rugó húzza vissza. A városi villamosvasutaknál is alkalmaznak hasonló rendszert. A Gyermekvasúton ilyen váltókat nem használunk.

2.28. Váltófelvágás esetén (ha mégis megtörténik): azonnal Megállj-jelzést kell adni és jelenteni kell az állomásfőnöknek.

A váltók lezárása

2.29. A váltókat a vonatközlekedési szünetekben nyitott (oldott) állapotban kell tartani, vonat vágányútjának beállításkor le kell zárni, a vonat teljes elhaladása után fel kell nyitni.

2.29.a Egymás után közlekedő vonatok esetén a váltózárás váltók felnyitása mellőzhető, ha a követő vonat 15 percen belül ugyanazon a vágányúton közlekedik (és közben nem közlekedik másik vonat, és nem végeznek tolatást sem).

2.30. Virágölggy állomás 1. sz. és 2. sz. váltója valamint Jánoshegy állomás 1. sz. váltója egyenes irányban folyamatosan zárva tartható.

✚ 2.30.a Azokon az állomásokon, amelyeken a szolgálat szünetel, a váltókat egyenes irányba lezárva kell tartani.

2.31. A váltókat tolatás részére lezárni nem szabad (kivéve a Vontatási telepről Hűvösölggy állomásra behúzó és kihúzó szerelvények esetén).

A váltóellenőrzés alapszabálya

2.32. Vonat érkezése, indulása vagy áthaladása előtt a váltó állításával megbízott váltókezelő és a rendelkező köteles váltóellenőrzést tartani, tehát meggyőződni arról, hogy a vágányútban fekvő váltók a kijelölt vágányra vezetnek-e, valamint, hogy a védőváltók védőállásban állnak-e.

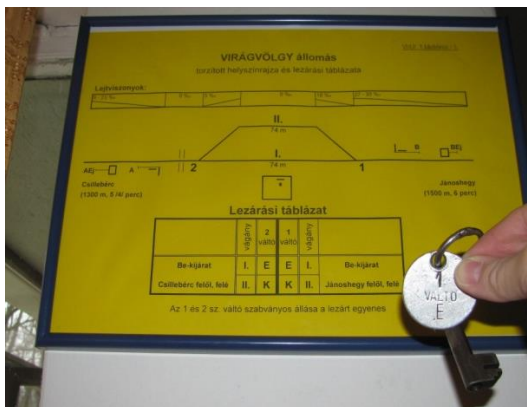
Váltóellenőrzés helyszíni állítású váltózárás váltóknál

2.33. A váltókezelő a váltó helyes állását először a helyszínen köteles ellenőrizni, majd a váltókezelő és a rendelkező a forgalmi irodában közösen egyeztetik a bevitt váltózárkulcs jelét és számát a LEZÁRÁSI táblázat adataival

✚ 2.34. Ha a váltó nem zárható le, akkor a rendelkező az állomásfőnökkel együtt a váltónál, a helyszínen köteles ellenőrizni a váltó helyes állását.

Lezárási táblázat

2.35. A vágányút helyes beállításának ellenőrzése céljából a forgalmi irodában és a váltókezelői őrhelyeken Lezárási táblázatot függesztenek ki (a falra). Erről minden vágányúthoz leolvasható a váltók helyes állása (E vagy K). A védőváltók helyes állásának jelét a táblázatban bekarikázzák. A táblázat alatt közlik a váltók szabványos állását is.

4. ábra Lezárási táblázat Virágvolgy állomás forgalmi irodájában (a falra függesztve)

A váltózárculcsok megjelölése

2.36. A váltót EGYENES állásban lezáró kulcsra KÖR ALAKÚ, a váltót KITÉRŐ állásban lezáró kulcsra NÉGYSZÖG ALAKÚ tábla van erősítve, a váltó számával, és az állás rövidített jelével („E” vagy „K”).

Váltóellenőrzés helyszíni állítású, retesszel felszerelt váltóknál

2.37. A váltó helyes állását először a váltókezelő a helyszínen köteles ellenőrizni, majd a váltókezelő és a rendelkező a forgalmi irodában (a retesz lezárása után) közösen egyeztetik a reteszemelőhelyzetét az ELZÁRÁSI táblázattal.

✚ 2.38. Ha a váltó nem reteszelvezhető le, akkor a rendelkező az állomásfőnökkel együtt a váltónál, a helyszínen köteles ellenőrizni a váltó helyes állását.

Elzárási táblázat

2.39. A helyszíni állítású retesszel felszerelt váltók esetén és a vonóvezetékes központi állítású váltók esetén a biztosítóberendezésen Elzárási táblázatot helyeznek el. Erről leolvashatók minden vágányúthoz a váltóállító emelő, a reteszemelő és a tolatásjelző emelő megfelelő helyzete (felső vagy alsó helyzet).

A vízszintes vonal alatt az alsó helyzetbe állítandó emelő, a vízszintes vonal felett a felső helyzetbe állítandó emelőket sorolják fel. Az állítható főjelzők és előjelzők emelőit a táblázat alján sorolják fel, ezek esetében az állítási helyzetre a táblázat nem utal.

**5. ábra Elzárási táblázat Húvösvölgy és Széchenyihegy állomáson
(berendezéseken elhelyezve)**

Váltóellenőrzés központból, vonóvezetékekkel állított váltók esetén

2.40. A váltókezelő az emeltyűk helyzetét az ELZÁRÁSI táblázat adataival köteles egyeztetni.

A rendelkező a biztosítóberendezés megtekintésével győződik meg a váltók helyes állásáról: ha a vágányúti blokkmező FE-HÉR, akkor a váltók a tologombbal kijelölt vágányra vezetnek.

✚ 2.41. Ha a vágányúti blokkmező nem zárható le, akkor a rendelkező az állomásfőnökkel együtt a váltókezelői központban az emeltyűk helyzetét az ELZÁRÁSI táblázat adataival köteles egyeztetni. Így kell eljárni akkor is, ha az állítóközpontban vezető váltókezelő teljesít szolgálatot. Ilyen esetben az állomásfőnök vagy a vezető váltókezelő a váltóellenőrzés után a váltóállító központban marad vagy annak ajtaját bezárja, és oda gyermekvasutas pajtás a menet leközlekedéséig nem léphet be.

Váltóellenőrzés központból, elektromos motorral állított váltók esetén

2.42. A rendelkező a vágányút lezárása után a biztosítóberendezés megtekintésével (vágányúti csík, vágányszám) ellenőrzi a váltók helyes állását (a vágányút helyes lezárását).

Váltóellenőrzés helyszíni állítású váltózáras váltók-nál, kijáró vonat esetén

2.43. Vonatkeresztezés esetén, ha az ellenvonat beérkezése után a másik vonatnak azonnal indulnia kell (ügynevezett „éles keresztezés”), a váltózárkulcsot nem kell a forgalmi irodába vinni, ha a forgalmi iroda felé a távolbalátás és a szabadlítás sem korlátozott. A váltókezelő ilyen esetben is köteles a váltót lezárni, majd a helyszínen ellenőrizni a helyes állást, a rendelkező pedig a forgalmi iroda előtti térről rátekintéssel ellenőrzi a váltó helyes állását.

☀ A váltókezelő ilyen esetben is köteles a váltót lezárni, majd a helyszínen ellenőrizni a helyes állást, a rendelkező pedig a forgalmi iroda előtti térről rátekintéssel ellenőrzi a váltó helyes állását.

☀ A fentiek csak az induló (megállás után elinduló) vonatok esetében alkalmazhatók. Nem szabad tehát a fentieket alkalmazni áthaladó vonat esetében.

A vágányútbeállítás bejelentése

állítását:

„A ___sz. vonat bejárata / kijárata szabad a(z) ___vágányra /-ről!”

☀ A 2.42. és 2.43. pontokban említett esetekben a bejelentés elmarad.

A jelző kezelése

2.45. A vágányút beállításának bejelentése és az összes biztonsági intézkedés megtétele után, a rendelkező a be- vagy kijárat jelzőt továbbhaladást engedélyező állásba állítja, vagy engedélyt ad a váltókezelőnek a jelző állítására.

☀ (A jelzők állítási módjait és az általuk adott jelzéseket részletesen lásd Jelzési ismeretek és a Biztosítóberendezési ismeretek témakörben)

A vonat fogadása és megfigyelése

2.46. A **váltókezelő** érkező, induló és áthaladó vonatot egyaránt a váltó mellett állva (úgy, hogy a váltójelzőt és az ellensúlyt testével egyik irányból se takarja), illetve a váltóállító központ előtt állva, kibontott jelzőzászlóval (sötétben fehér fényű lámpával) fogadja.

✚ 2.47. Ha az állomáson váltózárás váltók vannak felszerelve és az érkező vonat behaladása után az ellenvonatot azonnal indítani kell (úgynevezett „éles” keresztezés) megengedhető, hogy a váltókezelő a váltózárkulcs átvétele érdekében az érkező vonatot a forgalmi iroda előtti téren fogadja.

Egyébként csak rendkívül kedvezőtlen időjárási viszonyok (hófúvás, zápor, zivatar) esetén engedhető meg, hogy a váltókezelő a vonatot ne a váltója mellett fogadja.

2.48. A **naplózó** a vonatokat a forgalmi iroda előtti téren (sötétben zöld fényű lámpával) fogadja.

✚ 2.49. Ha a vonat egy percnél rövidebb ideig tartózkodik vagy késik és naplózó a menesztésre felhatalmazást kapott, a vonatot a menesztésre kijelölt helyen vonatindító jelzőeszközzel kell fogadnia.

✚ 2.50. A szolgálatos vonatot a hagyományoknak megfelelően az összes oda beosztott pajtás a forgalmi iroda előtt fogadja (a bejárat váltókezelő kivételével).

2.51. A jelző állítása után a vágányutat folyamatosan felügyelet alatt kell tartani. A váltókezelő kijáró vonat esetén a menesztést figyeli. Veszély esetén azonnal Megállj-jelzést kell adni.

2.52. A behaladó vonat felé Lassan-jelzést kell adni:

- ▶ nagy utasforgalom esetén (pl. tömeg a peronon);
- ▶ ha az állomásfőnök a peronon a behaladó vonat felé ilyen jelzést ad;
- ▶ ha a jelzés adását az állomásfőnök elrendeli.

+ például:

- ha vonattalálkozás esetén a később érkező vonatot a korábban érkezett vonat „elé” fogadjuk;
- foglalt vágányra történő vonatfogadásakor;
- ha a vonat vágányútjában a megállás helyének megjelölésére Megállj-jelző van kitűzve;
- ha a bejárat vágány túlsó végén lévő váltó csúcsán túl, de a Biztonsági határjelzőtől 50 méteren belül jármű van;
- ha nincs az állomáson kijárat jelző és a menetrend szerint áthaladó vonatot meg kell állítani.

2.53. A közlekedő vonatokon meg kell figyelni:

- ▶ a vonat elején és végén alkalmazott jelzéseket;
- ▶ a kocsijátók csukott állapotát;
- ▶ a járművek alkatrészeit, mozgását, hangját (szoruló fék, lógó alkatrész, különös zörej, stb.).

2.54. Rendellenesség észlelése esetén Megállj-jelzést kell adni és az esetet az állomásfőnöknek azonnal jelenteni kell. A Megállj-jelzést a többi vonatfogadásra kötelezett pajtás továbbítani köteles.

2.55. A vonat elhaladása közben az egyenruhát viselők egymást (és az utasokat) folyamatos tisztelgéssel köszöntik.

3 ÚTSOROMPÓK, SOROMPÓKEZELÉS

Vasúti átjáró

3.1 Vasúti átjárónak (útátjárónak) nevezzük a közút és a vasút szintbeli találkozási pontjait.

☼ Az útátjárók a vasúti pálya veszélyes pontjai. Mivel a vonatok fékútja nagyon hosszú, a közúti járművekkel szemben a vonatoknak általában elsőbbségük van. Forgalmasabb útátjárókon a balesetek megelőzése érdekében sorompót szerelnek fel, amely jelzi a közúti járművek vezetői részére a vonat közeledését.

3.2. A vasúti átjárókat biztosíthatjuk:

- ▶ fénysorompóval;
- ▶ ☼ félsorompóval kiegészített fénysorompóval;
- ▶ ☼ teljes sorompóval.

☼ A Gyermekvasúton egy fénysorompóval biztosított útátjáró van Csillebérc állomás kezdőpont felőli oldalán. A többi útátjáró a Gyermekvasúton nem biztosított.

3.3 Az állomási fénysorompót a rendelkező köteles vonatközlekedés előtt és a tolatás idejére lezárni. Szigorúan tilos és balesetveszélyes azonban a sorompót feleslegesen korán lezárni és ezzel a közúti közlekedést akadályozni.

☼ Csillebérceen érkező vonat esetén a várható érkezés előtt 3 perccel kell a sorompót lezárni, hogy a vonat sebességét ne kelljen csökkenteni (az előjelzőn továbbhaladásra utaló előjelzést kaphasson), és a közúti forgalmat se állítsuk le feleslegesen korán. Induló vonatnál közvetlenül az indulás előtt kell a sorompót lezárni. (A túl korai lezárás balesetveszélyes, mert a türelmét vesztett autóvezető esetleg pont a vonat odaérkezésekor kísérli meg az áthaladást a tilos jelzés mellett.) Virágvölgy felől közeledő áthaladó vonatnál úgy kell lezárni, hogy a kijárat jelző a megfelelő időben „szabad” jelzést adjon – ehhez elégséges a sorompót akkor kezelni, amikor a vonatot megpillantjuk a Virágvölgy felőli ív elején.

A fentieknél korábbi lezárás a közúti közlekedést indokolatlanul akadályozza.

☼ Ha Csillebérc állomáson a szolgálat szünetel, a sorompót a vonatvezető zárja le a bejárat és a kijárat jelző oszlopán elhelyezett kulcsos kezelőkészületről, felnyitása ilyen esetben önműködő.

3.4. Szigorúan tilos a sorompót vonatközlekedési és tolatási szünetekben zárva tartani és ezzel a közúti közlekedést akadályozni.

3.5. A fénysorompó használhatatlanságát (pl. nem zárható le vagy nem nyitható fel) az állomásfőnöknek azonnal jelenteni kell.

☼ Az állomásfőnök értesíti a vonatszemélyzetet a fénysorompó használhatatlanságáról. A Gyermekvasúton ilyen esetben az útátjáró előtt a vonatnak meg kell állni és a vonatvezető a közúti közlekedést a vonat elhaladásáig leállítja.

4 TOLATÓSZOLGÁLAT

Tolatás

4.1. Tolatásnak nevezzük a vasúti járművek szándékos mozgását a vágányon – a menesztett vonatok közlekedését kivéve.

☀ *Tolatás a vasúton nemcsak a hátrafelé menet (ahogyan azt az autóknál megszokhattátok), hanem minden olyan szándékos járműmozgás, ami nem vonatközlekedés. Tehát tolatás például a körüljárás, a kocskisorozás, kocsfelvitel, átállítás az állomáson belül egyik vágányról a másikra, előrehúzás, hátrahúzás egy vágányon belül, stb. A hangsúly a járművek mozgásán van, mert baleset csak akkor következhet be, ha a járművek mozognak. Ezért a járművek mozgását (vonatmozgás, vagy tolatási mozgás) szigorú szabályokhoz kell kötni. Szabályosan egy vasúti jármű vagy „vonat”-ként, vagy „tolatási mozgás”-ként mozoghat a vágányon. A „vonatközlekedésre” más szabályok érvényesek, mint a „tolatási mozgásokra”.*

A „szándékos” kifejezés azért fontos, mert előfordulhat, hogy szándékunk ellenére mozdul meg egy jármű a vágányon. Ezt a különösen balesetveszélyes helyzetet járműmegfutamodásnak nevezzük, (Lásd az 5. fejezetben).

Alapszabályok

lett szabad.

4.2. Tolatni csak engedély alapján, a tolatásvezető jelenléte és személyes irányítása mellett szabad.

A tolatás engedélyezése

4.3. A tolatást csak az állomásfőnök engedélyezheti. A tolatás engedélyezéséről értesíti a rendelkezőt, aki köteles erről az állomási személyzet többi tagját értesíteni. A vonatszemélyzet tagjait a tolatásvezető értesíti.

A tolatásvezető

4.4. A tolatásért felelős személy (tolatásvezető) a tolatást a helyszínen irányítja és ellenőrzi. Tolatásvezető csak felnőtt vasutas dolgozó lehet (vonatvezető, állomásfőnök).

Vonatvédelem tolatás közben

4.5. Az állomáson az érkező, induló és áthaladó vonatok vágányútvált idejében szabaddá kell tenni és a tolatási mozgásokat meg kell szüntetni.

✚ 4.6. Amennyiben a nyílt pálya felé kell tolatni és abból az irányból vonat van útban, de a vonat érkezése előtt a tolatást feltétlenül el kell végezni: meg kell várni, amíg a vonat megáll a bejárat jelzőnél. A tolatás csak azután kezdhető meg (illetve folytatható).

✚ 4.7. Az állomás Tolatási határjelzőjén túl a nyílt pálya felé csak az állomásfőnök külön engedélyére szabad tolatni. Az állomásfőnök ilyen tolatásra csak akkor ad engedélyt, ha a két állomás között nincs vonat útban és a szomszéd állomás állomásfőnökét utasította, hogy a tolatás befejezéséig ne indítson vonatot.

✚ 4.8. Amennyiben a nyílt pálya felé tolatnak, akkor a felnőtt dolgozóknak különös gondossággal kell figyelniük arra, hogy a váltón kívül a nyílt vonal felé ne maradjanak járművek (mert ezt a szakaszt később, a vágányútellenőrzés során már nem kell vizsgálni – lásd 2.14. pont magyarázatát).

Az állomási személyzet teendői

4.9. Az állomási személyzet teendői tolatás alkalmával:

- a) A **rendelkező** értesíti az állomási személyzet tagjait a tolatásról;
- b) A **naplózó (hangosbemondó, peronügyeletes)** tájékoztatja az utasokat a tolatásról hangosbemondón és/vagy élőszóban;
- c) A **váltókezelő** állítja a váltókat és ellenőrzi azok használhatóságát, valamint helyes állását. Ellenőrzi a tolatás vágányútját (Biztonsági határjelző!) és a mozgás részére megfelelő kézjelzéseket ad.

A vonatszemélyzet teendői

4.10. A vonatszemélyzet teendői tolatás alkalmával:

- a) A **zárfékező** a mozgás megkezdése előtt az állva hagyott kocsik kézifékeit köteles befékezni. Körüljárás esetén a zárjelzőt az új vonat végén köteles elhelyezni. Indulás előtt a kéziféket fel kell oldani;

☀ *A kéziféket a kocsik egyik végén vagy a közepén az ajtók mellett elhelyezett kéziforgattyúval lehet kezelni, amellyel a jármű befékeezhető. A kéziféket általában csak a jármű álló helyzetben való rögzítésére (állva tartására) használjuk. Rendkívüli esetben a haladó vonat is megállítható segítségével. Kezelése egyszerű: a forgattyú jobbra forgatásával (elzárásával) a féktuskók a kerékre szorulnak és megakadályozzák a kerekek forgását, a forgattyú balra forgatásával (kinyitással) a féktuskók a keréktől eltávolodnak. (Az elzárom - kinyitom példa a vízcsapra vonatkozik, mert ezt is olyan irányba kell forgatni.) A forgattyún (vagy közelében) lévő nyíl a befékezés irányát mutatja.*

- b) A **jegyvizsgáló** az utasokat tájékoztatja és felügyeli. Ha utasokkal elfoglalt kocsival kell tolatni, akkor az utasok értesítése után a kocsiajtókat becsukja, majd a kocsiban az utasokra felügyel.
- c) Széchenyihegy állomáson az első vágányon végzett tolatás esetén az utasokat távozásra szólítja fel és a korlátkapukat becsukja, azokat csak a tolatásvezető engedélyével nyithatja ki.

4.11 Amennyiben Széchenyihegy állomáson a vonat a második vágányra érkezik, akkor az első vágányon végzendő körüljárás biztonságos végrehajtása érdekében (lásd 4.10.c. pont) a vonatkísérőknek a vonat megállása után azonnal a korlátkapukhoz kell menniük és az induló utasok felszállását meg kell akadályozni.

5 VÉDEKEZÉS A JÁRMŰMEGFUTAMODÁS ELLEN

Járműmegfutamodás

ményt amikor:

- a vágányon álló jármű a tolatás befejezése után rögzítés hiányában (önmagától) elindul, vagy
- tolatás közben a jármű a tervezett helyen nem áll meg, vagy
- a közlekedő vonat elszakad és a leszakadt vonatrészt nem áll meg (követi a vonatot vagy ellenkező irányba gördül).

☀ A Gyermekvasút vonala hegyi pályának minősül. Nem ritka a 30 %-os („ezrelékes”) lejtő. (Az ezrelék azt fejezi ki, hogy ezer méter hosszban hány métert emelkedik a pálya.) A járművek rögzítés hiányában a 2 ezreléknél nagyobb lejtésű pályákon már hajlamosak önmaguktól elindulni, megfutamodni. A hegyi pályákon a járműmegfutamodás súlyos balesetet okozhat, mert a járművek a lejtőn lefelé igen nagy sebességet érhetnek el.

Védekezés végállomásra érkezett vonatoknál

5.2. Az állomásra (végállomásra) érkezett vonatokat (ha a mozdony a szerelvényt elhagyja) a zárfékező pajtás által kezelt kézifékekkel kell állva tartani. A kéziféket csak akkor szabad feloldani, ha a szerelvényt a mozdonnyal ismét összekapcsolták és a kapcsolást végző felnőtt vasutas dolgozó a járművek közül kilépett.

+ Védekezés tolatás befejezése után

+ 5.3. A tolatás befejezése után az állva hagyott járművek kézifékeit meg kell húzni és a járművek kereke alá az állomásfőnök féksarut (féksarukat) helyez el.

Az állomási személyzet teendői a megfutamodott járművek megállítására

5.4. A megfutamodott járművek megállítására a forgalmi iroda és az állítóközpont előtt 1-1 db. páros féksarut kell kéznél tartani. A járműmegfutamodást azonnal jelenteni kell az állomásfőnöknek, aki a páros féksarut (csúcsával a jármű felé) a vágányra helyezi.

5.5. Ha az állomási személyzet tagja vonatszakadást vesz észre és a leszakadt vonatrészt követi a vonat első részét, nem szabad Megállj-jelzést adni. Ha a leszakadt rész az ellenkező irányba gördül (vagy megáll): azonnal jelenteni kell az állomásfőnöknek, aki intézkedik a járművek megállítása (rögzítése) iránt.

A vonatkísérők teendői

mazza.

5.6. A vonatkísérők teendőit vonatszakadás illetve Veszély-jelzés esetén a 16. fejezet tartalmazza.

10 + A VONATOK HOSSZA

+ Engedélyezett vonat-hosszak

+ 10.1. A Gyermekevasúton az általánosan engedélyezett vonathossz 58 m, a legnagyobb vonathossz 105 m. Az engedélyezett vonat-hosszakat az állomási vágányok hossza alapján állapították meg.

☀ *Állomási vágányhosszok:*

<i>Széchenyihegy:</i>	<i>I.vg.:110m, II.vg.: 98 m,</i>
<i>Csillebérc:</i>	<i>99 m,</i>
<i>Virág völgy:</i>	<i>74 m,</i>
<i>Jánoshegy:</i>	<i>58 m,</i>
<i>Szépjuhászné:</i>	<i>110 m,</i>
<i>Hárshegy:</i>	<i>118 m,</i>
<i>Hűvösvölgy:</i>	<i>208 m.</i>

+ Túlhosszú vonatok

+ 10.2. Az általánosan engedélyezettnél (58 méternél) hosszabb vonatokat túlhosszú vonatoknak nevezzük. A túlhosszú vonatok közle-

kedéséről a vonatot indító állomás állomásfőnöke körözvényben értesíti a vonal állomásait.

+ A közlekedés szabályozása

+ 10.3. Ha a túlhosszú vonat nem fér el az állomás vágányán (a Biztonsági határjelzők között) és vonattalálkozást kell lebonyolítani, le-

hetőleg a túlhosszú vonatot kell másodikként bejáratni, vagy a másik vonatot az állomásfőnöknek értesítenie kell a foglalt (úgynevezett „elzárt”) vágányra történő behaladásról (lásd a 2.14.a pont). Két túlhosszú vonat találkozását Jánoshegy állomáson lebonyolítani nem szabad, Virág völgy állomáson pedig csak akkor szabad, ha legalább az egyik vonat 74 méternél rövidebb.

13 MENETREND

A menetrend szerepe

13.1. Minden vonat részére (a rendes és a rendkívüli vonatok részére egyaránt) menetrendet kell készíteni és közlekedésüket a menetrend betartásával kell lebonyolítani.

✚ Kivételt képeznek a két állomás között közlekedő vagy a nyílt pályáról visszatérő szolgálati vonatok („MRN” - menetrend nélküli - jelölésű vonatok).

A menetrend fajtái

13.2. A menetrendek szolgálati használatra, valamint az utasok tájékoztatására készülnek.

Szolgálati célú menetrendek

13.3. Szolgálati használatra készülnek:

- a) **Menetrendábra:** a menetrend rajzolt alakja. Megkönnyíti a rendelkező tevékenységét.
- b) **Menetrendjegyzék:** az állomási személyzet használja. Minden állomásra külön készítik el. Az állomás szempontjából lényeges menetrendi adatokat tartalmazza valamennyi vonatról.
- c) **Szolgálati menetrend:** a vonatszemélyzet használja. Tartalmazza az összes vonat menetrendi adatait külön-külön táblázatban, valamint a vonal forgalmi szempontból lényeges adatait.
- d) **Rendkívüli vonatok külön kiadott menetrendje:** alkalmanként készül, tartalmazza a rendkívüli vonat menetrendi adatait a Szolgálati menetrend lapjaival megegyező rendszerben.

Utastájékoztató menetrendek

13.4. Az utazóközönség tájékoztatására készülnek:

- a) **Közforgalmú menetrend(könyv):** tartalmazza az országban közlekedő valamennyi rendes személyszállító vonat adatait.
☀ A Gyermekvasút menetrendje jelenleg a 7. sz. menetrendi mezőben (táblázatban) található.
- b) **Fali menetrend-hirdetmények:** függeszthető vonali menetrendtáblázatok és az egyes állomásokról induló vonatok jegyzéke.

A Gyermekvasúton alkalmazott menetrendek

13.5. A Gyermekvasúton az utasforgalom igényeinek megfelelően a különböző időszakokban több, egymástól eltérő menetrendet használunk.

13.6. A „nyári” időszak március 15-től november 1-jéig tart.

✚ Ha a hatámap hétvégéhez kapcsolódik, akkor a „nyári” időszak a teljes hétvégére érvényes.

13.7. A szerelvények száma és a követési idő alapján tehát az alábbi alapmenetrendeket használjuk:

- ▶ **„C” jelű menetrendet:** - két szerelvény, követési idő: 1 óra (nyári munkanapokon és télen)
- ▶ **„B” jelű menetrendet:** - három szerelvény, követési idő: 45 perc (nyári hétvégi napokon)
- ▶ **„A” jelű menetrendet:** - négy szerelvény, követési idő 30-40 perc (különösen nagy forgalmú tavaszi-nyári ünnepnapokon)
- ▶ **„É” jelű menetrendet:** - éjszakai menetrendszerű közlekedés esetére (pl. a Múzeumok éjszakáján, augusztus 19/20-án vagy augusztus 20-án éjjel)

A fenti szerelvénytípusokba a nosztalgiavonatok (gőzvontatású vagy motorkocsis) nem számítanak bele.

✚ 13.8. A „főkódok” (C, B vagy A) mellett további „mellékkódokat” is alkalmazunk:

- ▶ **f:** ha az utolsó vonat 17:00 (17:10)-kor indul Hűvösvölgyből
- ▶ **e:** ha az utolsó vonat 17:45-kor indul Hűvösvölgyből
- ▶ **k:** ha az utolsó vonat 18:25-kor indul Hűvösvölgyből
- ▶ **g:** ha a gőzvontatású nosztalgiavonat is közlekedik (2 forduló)
- ▶ **gg:** ha kettő gőzvontatású szerelvény is közlekedik
- ▶ **m:** ha a nosztalgia motorvonat is közlekedik (3 forduló)
- ▶ **n:** ha a nosztalgia motorvonat is közlekedik (4 forduló)

13.9. Szeptember elejétől április végéig hétfői munkanapokon üzemszünet van, ilyenkor nem közlekednek személyszállító vonatok a Gyermeekvasúton.

14 A VONATOK FORGALOMBA HELYEZÉSE, VONATFORGALMI ÉRTEŚÍTÉSEK

☀ A megfelelő tájékozottság és a forgalmi helyzetekre való felkészülés érdekében az állomásokkal előre közölni kell, hogy mely vonatok közlekedésére számítsanak. Ezt az értesítést „Vonatforgalmi Értesítés”-nek nevezzük.

Vonatforgalmi értesítések

14.1. A rendelkező állomás állomásfőnöke a középállomások állomásfőnökei részére egy-szerre, a szolgálat megkezdésekor, az első vonat indulása előtt távbeszélőn vonatforgalmi értesítést ad. Ebben közli, hogy aznap a menetrend szerinti vonatokon kívül mely állomástól mely állomásig milyen számú rendkívüli vonatok fognak közlekedni, és hogy milyen rendes vonatok maradnak el. Az állomásfőnök a vonatforgalmi értesítést a rendelkező fejezetes előjegyzési naplójába beírja.

✚ 14.2. Ha rendkívüli vonat sürgős bevezetése válik szükségessé vagy a már bevezetett vonat elmarad, erről az állomásokat „pótforgalom” adásával kell értesíteni, amit szintén a rendelkező fejezetes előjegyzési naplójába be kell írni.

15 A VONATKÖZLEKEDÉS LEBONYOLÍTÁSA

A) Általános rendelkezések

A vonatközlekedést szabályozó pajtások és kötelességük

15.1. A vonatok közlekedését a forgalmi szolgálattevők (rendelkező, naplózó), valamint a váltókezelők szabályozzák. Ezek a pajtások kötelesek a vonatok közlekedését folyamatosan figyelni és kötelesek egymást tájékoztatni a vonatok helyzetéről.

✚ A 10 percnél nagyobb késéssel induló vonatról az állomásfőnök a többi állomásfőnököt körözvényben értesíti.

15.2. A vonatközlekedést távközlő berendezésen és élőszóval adott közleményekkel, jelzésekkel és a biztosítóberendezések kezelésével szabályozzák. A vonatokat a szabályosan és menetrend szerint kell közlekedtetni.

Azonos irányú vonatok közlekedtetése

15.3. Az azonos irányban haladó vonatok a Gyermekvasúton állomástávolságban kell közlekedtetni. Ez azt jelenti, hogy az elől haladó vonat után általában csak akkor szabad követő vonatot indítani, ha az elől haladó vonat megérkezett a következő állomásra és erről visszajelentést adtak.

☼ Egyes rendkívüli esetekben előfordulhat, hogy a visszajelentés vétele előtt indítanak követő vonatot (kivéve Hárshegy és Húvösvölgy között, az alagút miatt). Ilyen esetekben azonban a szolgálatot az ilyen vonatok közlekedésének idejére az állomásfőnökök látják el.

Ellenkező irányú vonatok közlekedtetése

15.4. Ugyanazon a vágányon egymással szemben vonat nem közlekedhet. Vonatot a nyílt pályára csak az ellenkező irányú vonat megérkezése után szabad indítani.

☼ Az elől haladó vonat, illetve az ellenvonat teljes megérkezését az utolsó kocsin elhelyezett zárjelző megtekintésével ellenőrizhetjük (nem maradt-e a nyílt pályán jármű.)

☼ A Gyermekvasúton az állomások között (a nyílt vonalon) biztosítóberendezések nincsenek felszerelve. Az vonatok biztonságos közlekedését a nyílt vonalon csak a két szomszédos állomás rendelkezőjének telefon közleményei és figyelmes szolgálatellátása biztosítják.

☼ A nyílt pályára vonat csak akkor indítható, ha arra a következő állomás rendelkezője engedélyt adott. Az engedélykérés lényegében a nyílt pálya „lefoglalása” a vonat részére (egyszerre csak egy vonat kaphat engedélyt).

☼ Amikor a vonat a következő állomásra megérkezik, a rendelkező visszajelentést ad a mögöttes állomás rendelkezőjének. Ez lényegében azt jelenti, hogy a két állomás között a pálya szabad.

**A rendelkező
teendői általában,
induló vonat esetén**

15.5. A rendelkezőnek induló vonatok esetében, általában az alábbi teendőket kell elvégeznie (ebben a sorrendben):

1. engedélyt kér a következő állomás rendelkezőjétől a vonat indításához;
✚ 2. az állomásfőnök intézkedik a tolatás beszüntetésére;
3. meggyőződik a kijárat vágányút szabad voltáról;
4. elrendeli a váltókezelőnek a kijárat vágányút beállítását;
5. részt vesz a váltóellenőrzésben és tudomásul veszi a szabad kijárat bejelentését;
6. állítja a kijárat jelzőt (ha van) - vagy engedélyt ad a jelző állítására;
7. felhatalmazza a naplózót a menesztésre (vagy meneszti a vonatot);
8. a vonat teljes kihaladása után a kijárat jelzőt Megállj-állásba állítja, a vágányutat feloldja;
9. a következő állomás rendelkezőjének indulási időközlést ad;
10. tudomásul veszi a következő állomás rendelkezőjétől a visszajelentést.

**A rendelkező
teendői általában,
érkező vonat esetén**

15.6. A rendelkezőnek érkező vonatok esetében, általában az alábbi teendőket kell elvégeznie (ebben a sorrendben):

1. engedélyt ad az előző állomás rendelkezőjének a vonat indításához;
✚ 2. az állomásfőnök intézkedik a tolatás beszüntetésére;
3. meggyőződik a vágányút szabad voltáról;
4. elrendeli a váltókezelőnek a bejárat vágányút beállítását;
5. tudomásul veszi az előző állomás rendelkezőjétől a vonat indulási idő közlését;
6. részt vesz a váltóellenőrzésben, és tudomásul veszi a szabad bejárat bejelentését;
7. állítja a bejárat jelzőt (vagy engedélyt ad a jelző állítására);
8. utasítja a naplózót a vonat fogadására (vagy fogadja a vonatot);
9. a vonat teljes behaladása után a bejárat jelzőt Megállj-állásba állítja, a vágányutat feloldja;
10. az előző állomás rendelkezőjének visszajelentést ad.

15.7. A rendelkező az összes ténykedésének időpontját előjegyzzi a fejrovas naplóba.

☀ A teendők sorrendje a forgalmi helyzetnek megfelelően változhat!

B) Engedélykérés

Alapszabályok

15.8. A rendelkező a vonat indítása előtt köteles az indításhoz engedélyt (hozzájárulást)

kérni a következő állomás rendelkezőjétől.

15.9. Engedélyt a tervezett indítás előtt legfeljebb 10 perccel szabad kérni (lásd még a 15.12. és a 15.14. pontokat is). Az engedély az engedélykérés/-adás időpontjától számított legfeljebb 10 percig érvényes. Ha a vonat 10 percen belül nem indítható el, arról az engedélyt adót értesíteni kell. Egyebekben az állomásfőnök rendelkezése szerint kell eljárni.

15.10. Az engedélykérés/-adást mindkét szomszédos állomásfőnök meghallgatja (tanú) és a fejrovas napló „Megjegyzések” rovatába a saját és a szomszéd állomásfőnök nevét beírja.

Engedélykérés/-adás szövege és legkorábbi ideje

15.11. ►► Ha az indítandó vonat előtt azonos irányú vonat közlekedett:

„Mehet-e kb. __ ó __ p.-kor a __ sz. vonat __ állomásra? Név”

„Vonatot nem indítok. A __ sz. vonat __ állomásra jöhet! Név”

15.12. Azonos irányú vonatnak engedélyt csak az előlhaladó vonatról kapott visszajelentés után szabad kérni, illetve adni.

►◄ 15.13. Ha az indítandó vonat előtt ellenkező irányú vonat VAN útban:

„Ha itt a __ sz. utolsó vonat, mehet-e kb. __ ó __ p.-kor a __ sz. vonat __ állomásra? Név”

„Vonatot nem indítok. Ha ott a __ sz. vonat, a __ sz. vonat __ állomásra jöhet! Név”

15.14. Ellenkező irányú vonat részére megkérhető az engedély az ellenvonat beérkezése előtt is, de legkorábban az ellenvonatról adott indulási időközletkor.

◄► 15.15. Ha az indítandó vonat előtt a pályán ellenkező irányú vonat VOLT útban:

„Utolsó vonat a __ sz. vonat. Mehet-e kb. __ ó __ p.-kor a __ sz. vonat __ állomásra? Név”

„Vonatot nem indítok. Ha ott a __ sz. vonat, a __ sz. vonat __ állomásra jöhet! Név”

☀ Az utolsó ellenkező irányú vonat számát a rendelkezők a fejrovas napló alapján kötelesek egyeztetni (nehogy véletlenül elfelejtkezzenek egy, a nyílt pályán szembe közlekedő vonatról).

**Engedélymegtagadás
szövege**

15.16. Ha a vonat fogadásának akadálya van, a vonat elindítását meg kell akadályozni az alábbi szöveggel:

„A ____ sz. vonatot ____ <ok> ____ miatt nem fogadom! Engedélyt kb. ____ perc múlva adok. Név”

C) Indulási időközlés

Alapszabály

15.17. A rendelkező a vonat teljes kihaladása után azonnal köteles a következő állomás rendelkezőjének a tényleges indulás (áthaladás) idejét közölni.

Az indulási időközlés szövege

15.18. Az indulás idejét az alábbi szöveggel kell közölni és nyugtázni:

„A ____ sz. vonat ____ ó ____ p-kor elment ____ állomásra! Név”
„A ____ sz. vonat indulási időközlését ____ állomásról vettem! Név”

D) Visszajelentés

Alapszabály

15.19. A rendelkező a mögöttes állomás rendelkezőjének a vonat megérkezéséről jelentést, úgynevezett visszajelentést kell adnia.

15.20. Visszajelentést csak akkor szabad adni:

- ha a vonat megérkezett és a Biztonsági határjelzőn belül ért;
- a zárjelző tárcsa a vonat végén van;
- a bejáratí jelzőt Megállj-állásba állították (lezárták).

A visszajelentés szövege

15.21. Visszajelentést az alábbi szöveggel kell adni és nyugtázni:

„A ____ sz. vonat megérkezett ____ állomásra! Név”
„A ____ sz. vonat visszajelentését ____ állomásról vettem! Név”

E) A vonatok felhatalmazása indításra, áthaladásra

Alapszabály

haladhat át a vonattal.

15.22. A mozdonyvezető az állomáson csak felhatalmazásra indíthatja el a vonatot vagy

A felhatalmazás módjai

A mozdonyvezető felhatalmazása az indításra és az áthaladásra az alábbi módon történik:

15.23. Ha az állomáson **van kijárat** jelző és jól működik, akkor **jelzőkezeléssel és egyidejű menesztéssel** kell felhatalmazni az indulásra (áthaladásra) a vonatokat.

15.24. Ha az állomáson **nincs kijárat** jelző (vagy van, de használhatatlan), akkor **menesztéssel** kell felhatalmazni az indulásra (áthaladásra) a vonatokat.

Tehát a Gyermevasúton minden induló és áthaladó vonatot a vonatindító jelzőszközzel kell felhatalmazni az indulásra / áthaladásra.

☀ A „nagyvasúton” előfordulhat, hogy egyes vonatokat menztés nélkül, csupán jelzőkezeléssel hatalmaznak fel indulásra / áthaladásra.

Menesztésre jogosított pajtások

15.25. Vonatot csak a rendelkező vagy a rendelkező felhatalmazására a naplózó menesztet. A felhatalmazás szövege:

„A ____ sz. vonat menesztető a ____ sz. vágányról!”

A pajták teendői induló vonat menesztése alkalmával

15.26. A rendelkező (naplózó) amellet a vágány mellett, amelyiken a menesztendő vonat áll, az utasok fel- és leszállására kijelölt oldalon, a vonat elejével egyvonalban állva köteles

menesztetni, úgy, hogy saját testi épségét ne veszélyeztesse és a vonatszemélyzet a jelzéseket jól láthassa. Gőzvontatású vonat menesztésekor az első kocsi elejéhez kell állni.

☀ Az utasok le- és felszállására általában az állomásépület felőli oldal van kijelölve. Kivéve Jánoshegy állomást, ahol az állomásépülettel ellentétes oldalon történik az utasok fel- és leszállása.

15.27. A kijárat jelző (vagy váltó) megfelelő állását ellenőrzi, majd „Felhívás-jelzést” ad, amely szükség szerint kiegészíthető a Vonatkísérők a helyükre-jelzéssel.

15.28. A vonatkísérők ellenőrzik, hogy az utasok fel- és leszállása befejeződött-e (a téli kocsiknál benéznek a kocsizakaszokba is), a vonat összes ajtaját becsukják, majd az utolsó vonatkísérő pajtától (zárfekezőtől) kezdve egymás után „Indulásra készen-jelzést” adnak.

15.29. A vonatkísérő pajtákos tehát Indulásra készen-jelzést csak akkor adhatnak, ha:

- a) az utasok le- és felszállása befejeződött;
- b) a vonat összes ajtaja be van csukva;
- c) a mögöttük lévő vonatkísérő pajtás(ok) Indulásra készen-jelzést ad(-nak).

☀ A téli személykocsik ajtaja a jelzésadás idejére nyitva tartható.

15.30. Ha az indulásnak akadálya van, a vonatkísérők Megállj-jelzést kötelesek adni (pl. az utasok felszállása még nem fejeződött be).

15.31. Ha valamelyik vonatkísérő semmilyen jelzést nem ad, a többi vonatkísérő is adhatja részére a Vonatkísérők a helyükre-jelzést. **Ezt a jelzést a vonatkísérők csak a feltétlenül szükséges esetekben adhatják.**

15.32. A vonatkísérők a fentieknek megfelelően kötelesek eljárni indulás előtt megállóhelyeken és olyan állomásokon, ahol a szolgálat szünetel.

15.33. A **rendelkező (naplózó)** ellenőrzi a kocsiajtók csukott állapotát, majd amikor a hozzá legközelebb lévő vonatkísérő pajtás is Indulásra készen-jelzést ad, továbbá a felnőtt vonatkísérő (vezető-jegyvizsgáló vagy vonatvezető) is Indulásra készen-jelzést ad a zöld szegélyes fehér színű kör alakú tárcsával (vagy sötétben fehér fényű lámpával), akkor a Felhívás az indításra-jelzéssel elmeneszti a vonatot.

15.34. A rendelkező (naplózó) tehát Felhívás az indításra-jelzést csak akkor adhat, ha:

- a) a kijáratí jelző és váltó megfelelő állásban áll;
- b) a vonat összes ajtaja be van csukva;
- c) az összes vonatkísérő **Indulásra készen-jelzést ad – a felnőtt vonatkísérő is, nappal a zöld szegélyes fehér színű kör alakú tárcsával.**

15.35. A Felhívás az indításra-jelzést a vonat elindulásáig kell adni. A vonatot meg kell figyelni a 2.53. - 2.55. pontoknak megfelelően, a teljes kihaladásig (halaszthatatlan teendők esetén, - pl. vonatkeresztezésnél a másik vonat menesztése - legalább az utolsó kocsi és a zárjelző megfigyeléséig). Ha az elmenesztett vonat az állomás területén (ismét) megáll, akkor a menesztést a fenti szabályok szerint meg kell ismételni.

Áthaladó vonatok menesztése

15.36. A menesztést végző (rendelkező vagy naplózó) a vágány mellett (attól veszélytelen távolságban) állva meggyőződik a kijáratí jelző és váltó megfelelő állásáról, majd Felhívás az indításra-jelzést ad a vonat felé. A jelzés adását legkésőbb akkor kell elkezdni, amikor a vonat első járműve a bejáratí váltókra ráhalad, és folyamatosan kell adni addig, amíg az első jármű előtte el nem halad.

✚ 15.37. A mozdonyvezető „Vonat indul”-jelzéssel (egy rövid hang) jelzi, hogy a menesztést tudomásul vette, és a vonattal áthalad, ill. „Féket húzd meg”-jelzéssel (három rövid hang) jelzi, hogy a vonattal a menesztés ellenére megáll – de ezeket a jelzéseket csak „rendkívüli áthaladás” esetén köteles adni.

☼ *A Vonat indul-jelzés esetén sem szabad azonban a menesztést abbahagyni, csak akkor, ha az első jármű elhaladt a menesztést végző előtt azért, hogy a jelzést a kocsiban utazó vonatvezető (gőzvontatású vonat), illetve az ellenőrzésre kötelezett dolgozók is megfigyelhessék.*

Rendkívüli áthaladás

15.38. A szolgálati vonatokat (valamint azokat a személyszállító vonatokat, amelyeknek a csak forgalmi okból előírt megállás van kijelölve a menetrendben) az állomásfőnök külön rendelkezése alapján át szabad haladtatni az állomáson, ha a továbbhaladásnak nincs akadálya.

☼ *A személyszállító vonatok esetében a forgalmi okból történő megállást a Szolgálati Menetrendben és a menetrendábrában az érkezési és indulási időadat fekete alapon fehér nyomata jelzi. Az utastájékoztató menetrendekben ugyanitt áthaladás szerepel.*

15.39. A rendkívüli áthaladással közlekedő vonatokat (a jelzők kezelése után) minden esetben a 15.23.a. pontban foglaltak szerint meneszteni kell. Amennyiben az állomáson nincs kijárat jelző, vagy a bejárat jelző nem ad előjelzést a kijárat jelzőre, továbbá Csillebérc állomáson is, az állomásfőnök külön rendelkezése alapján a váltókezelő vagy más kijelölt állomási dolgozó a bejárat váltónál az érkező vonat felé „Felhívás az áthaladásra”-jelzést is köteles adni.

F) A vonatok fogadása (bejáratása az állomásra)

A bejáratási vágány kijelölése

15.40. A vonatok bejáratási vágánya a menetrendjegyzékben (a Gyermekvasúton továbbá a menetrendábrában is) ki van jelölve, attól eltérni csak indokolt esetben szabad.

✚ 15.41. A szolgálati vonatok (és a forgalmi okból megálló személyszállító vonatok) bejáratási vágányát a menetrend szerint megálló személyszállító vonatok bejáratási vágánya mögött (tehát általában a II. vágányra, Jánoshegyen az I. vágányra) kell kijelölni;

✚ 15.42. Egyéb esetben két személyszállító vonat találkozása esetén, lehetőség szerint (különösen keskeny peron esetén, tehát: Virág völgyben, Jánoshegyen és Szépjuhásznén) a később érkező vonat az előbb érkező vonat MÖGÉ kell fogadni, utasvédelmi okokból;

✚ 15.43. Az eléfogadás módszerét kell alkalmazni, (annak érdekében, hogy az utasok ne szoruljanak be a két vonat közé), az alábbi feltételek együttes teljesülése esetén:

- nagyobb várható utasforgalom;
- az állomáson keskeny peron van (Virág völgy, Jánoshegy és Szépjuhásznén);
- menetrend szerint megálló személyszállító vonatok találkoznak;
- a vonatok hossza és a vágányok hossza alapján a két vonatnak részben, vagy teljesen egymás mellett kell megállniuk, VAGY az előbb érkező vonatot kell elsőként meneszteni.

Ilyen esetben az elsőnek érkező vonatot kell a távolabbi vágányra fogadni, majd a másodikként bejáró vonat bebocsátása előtt az utasokat a vonatkísérők és az állomási személyzet segítségével a vágány közeléből való távozásra kell felszólítani, a kocsik ajtajait be kell csukni, és a teret folyamatosan felügyelet alatt kell tartani. A másodikként behaladó vonatnak csak ezek után szabad (az állomásfőnök külön engedélyére) a bejáratási jelzőt kezelni, és a behaladás közben a vonat felé a bejáratási váltónál Lassan-jelzést kell adni.

A bejáratási vágányút beállításiának megkezdése

✚ 15.44. A Gyermekvasút hegyipálya jellege (lásd az 5.1. pont alatti magyarázatot) miatt a felfelé közlekedő vonatokat a nagyobb emelkedőben fekvő bejáratási jelzőknél megállítani csak rendkívüli esetben szabad. (Nagyobb emelkedőben van Hárshegy, Szépjuhásznén, Jánoshegy és Virág völgy B jelű, továbbá Csillebérc F jelű bejáratási jelzője.)

15.45. A bejáratási vágányút beállítását olyan időben kell megkezdni (elrendelni), hogy az érkező vonatot lehetőleg ne állítsuk meg a bejáratási jelző előtt. Rövidebb menetidő esetén nem szabad megvárni az indulási időközlet, tehát a vágányút beállítását lehetőleg az engedélyadást követően azonnal meg kell kezdeni!

**+ A vonatfogadás
sorrendje vonatkereszte-
zés esetén**

csak akkor szabad elsőként bejáratni, ha a két vonat várható érkezési ideje között legalább 4 perc időkülönbség van.

**+ Vonatfogadás
foglalt vágányra**

+ 15.46. Vonattalálkozás esetén lehetőleg a páratlan számú (emelkedőben közlekedő) vonatot kell elsőként bejáratni az állomásokra. A páros számú (lejtőben közlekedő) vonatot csak akkor szabad elsőként bejáratni, ha a két vonat várható érkezési ideje között legalább 4 perc időkülönbség van.

+ 15.48. A foglalt vágányra csak az állomásfőnök kifejezett rendelkezésére szabad vonatot bejáratni. A vonat személyzetét a foglalt vágányra történő behaladásról az állomásfőnök értesíti. (Nem kell külön értesíteni a vonatot, ha a Szolgálati menetrendkönyv (lap) „a bejárat” rovatában „F” betű jelölés van)

+ 15.49. A vonat felé a váltókezelő Lassan-jelzést köteles adni az állomásfőnök rendelkezése.

+ 15.50. Ha a bejárat vágány túlsó végén a váltó csúcsán túl, a Biztonsági határjelzőtől 50 méteren belül jármű áll: az érkező vonat felé Lassan-jelzést kell adni. Ha nincs kijárat jelző, az állomásfőnök a Biztonsági határjelzőnél Megállj-jelzőt tűz ki. (☞ Például Széchenyihegy állomás 2-es váltóján túl jármű áll.)

+ A megállás helye

+ 15.51. Az állomáson megálló vonatokat a mozdonyvezető a kijárat jelző előtt, annak hiányában a vágány túlsó végén lévő Biztonsági határjelző előtt állítja meg úgy, hogy a vonat vége lehetőleg a hátsó Biztonsági határjelzőn belül legyen.

+ 15.52. Vonattalálkozás esetén a vonatoknak úgy kell megállniuk, hogy a vonatok lehetőleg NE egymás mellett álljanak meg.

+ 15.53. Ha valamely vonat megállási helyét a fentiekől eltérően kell kijelölni, arról az állomásfőnök a vonatszemélyzetet az előző állomás útján (vagy a bejárat jelzőnél élőszóval) értesíti, és a megállás helyénél Megállj-jelzőt tűz ki, vagy kézijelzéssel Lassan, majd Megállj-jelzést ad. A behaladó vonat felé ilyen esetben is Lassan-jelzést kell adni a vonat felé a bejárat váltónál.

+ Menetrend szerint áthaladó vonat megállítása

Megállj-jelzésével kell megállítani. Amennyiben nincs kijárat jelző, a vonat személyzetét az állomásfőnök az előző állomás útján értesíti. Ha ez nem lehetséges: a vonatot már a bejárat jelzőnél meg kell állítani és a jelzőt csak akkor szabad kezelni, ha a vonat a jelző előtt megállt és a mozdonyvezető „Vonat állt meg a bejárat jelzőnél” jelzést adott. A behaladó vonat felé a váltónál Lassan-jelzést, a megállás helyénél pedig Lassan-jelzést, majd Megállj-jelzést kell adni.

+ A Gyermekvasúton a páratlan számú vonatot nem kell a bejárat jelzőnél megállítani, ha nem korlátozott a távolbalátás.

G) Közlekedés Megállj-jelzést adó főjelző mellett

15.55. Megállj-jelzést adó főjelző mellett csak akkor szabad vonatot közlekedtetni, ha a jelző használhatatlan vagy az állomásfőnök kifejezetten így rendelkezik.

☀ *Az állomásfőnök akkor rendelkezik a Megállj-jelzés mellett történő közlekedésről, ha a jelző használhatatlan vagy a jelző kezelését a „nagyvasúti utasítás” kifejezetten tiltja (pl. tolt vonat közlekedése esetén), illetve a kezelés mellőzését a Végrehajtási Utasítás megengedi (pl. Széchenyihegy kijáratí jelzője esetében, ha az állomáson az állomásfőnök egyedül lát el szolgálatot).*

✚ 15.56. Amennyiben a főjelző Hívójelzés adására alkalmas, akkor az állomásfőnök (az összes biztonsági intézkedés megtételét követően) Hívójelzést vezérel ki. A nem kezelt főjelző melletti elhaladásra mobiltelefonon is utasítható a mozdonyvezető.

15.57. Ha a főjelző Hívójelzés adására nem alkalmas, valamennyi biztonsági intézkedés megtételét követően a váltókezelő (vagy az állomási személyzet más tagja) az állomásfőnök külön engedélyére a jelzőnél „Szabad az elhaladás”-jelzést ad.

✚ 15.58. A használhatatlan főjelzőről az állomásfőnök a vonat személyzetét előző állomás útján értesíti (lásd 1.46 pont). A mozdonyvezető a Szabad az elhaladás-jelzést csak értesítés alapján veheti figyelembe.

✚ 15.59. Amennyiben az állomáson az állomásfőnök egyedül teljesít szolgálatot, (pl. az esti szolgálatos vonat közlekedése után), a nem kezelhető kijáratí jelző mellett Szabad az elhaladás-jelzést nem adnak, a mozdonyvezető a kapott értesítés alapján a jelző mellett elhaladhat.

15.60. A vágányutat, ha lehetséges, ilyenkor is le kell zárni.

✚ 15.61. Ha az állomáson a szolgálat szünetel, a vonat a nem kezelt jelzők mellett külön értesítés alapján elhaladhat.

✚ 15.62. A mozdonyvezető a Megállj-jelzés mellett a fentiek szerint elhaladó vonattal a jelző után következő váltókon csak olyan sebességgel közlekedhet, hogy a vonatot a jelentkező bármilyen akadály előtt meg tudja állítani. Az alkalmazott sebesség a legjobb látási viszonyok mellett sem lehet 10 km/h-nál nagyobb.

☀ *A „nagyvasúton” az alkalmazható legnagyobb sebesség ilyen esetekben 15 km/h.*

16 SZOLGÁLAT A VONATOKON

Magatartás a járműveken

16.1. A vonatokon a balesetvédelmi szabályokat be kell tartani és az utasokkal is be kell tartani! (udvariasan, de határozottan)

Ismétlésül a járműveken tartózkodásra érvényes szabályok: tehát sohasem szabad:

- mozgó járművek ajtaját kinyitni, és nyílt pályán leszállni
- mozgó járműre fel-, vagy arról leugrani,
- járművekről kihajolni, nyitott kocsi korlátjára ülni

A vonat megállítása vészfékkel

16.2. A vonatkísérő pajtások kötelesek a vészféket meghúzni (és ezzel a vonatot megállítani):

- balesetveszély esetén, pl. vonatszakadás, Veszély-jelzés stb.
- az utasok magatartása ezt indokolja, pl.: kötekedik, rongál, stb.
- az állomási személyzet a vonat felé Megállj-jelzést ad.

☀ A vészfék kezelése esetén a vonatvezető minden esetben a kocsához megy és érdeklődik a megállítást okáról (az utasokkal kapcsolatban intézkedik).

16.3. A vészféket indokolatlanul meghúzni nem szabad.

A vonatkísérők teendői vonatszakadás és Veszély-jelzés esetén

16.4. Vonatszakadás esetén, vagy ha a mozdonyvezető Veszély-jelzést (több rövid hang a mozdony kürtjével: • • • •) ad, akkor a vonatkísérők kötelesek:

1. először a vészféket meghúzni (megkísérelni);
... majd pedig, függetlenül attól, hogy a vonat(rész) megállt-e vagy sem ...
2. késelem nélkül a kéziféket is betekerni.

☀ Vonatszakadás esetén a vonat elejét és a leszakadt részt is az önműködő légfék önműködően megállítja – feltéve, ha jól működik.

Az utasok védelme és tájékoztatása

16.5. A biztonsági szabályok betartását az utasoktól is meg kell követelni (határozottan, de udvariasan)!

16.6. Az utasok le- és felszállását csak a kijelölt oldalon szabad megengedni. Az ajtóhoz helyezkedő utasokat tájékoztatni kell, hogy a leszállás melyik oldalon történhet.

☀ Az utasok le- és felszállására általában az állomásépület felőli oldal van kijelölve. Kivéve Jánoshegy állomást, ahol az épülettel ellentétes oldalon történik az utasok fel- és leszállása. Hűvösvölgy állomásra érkezéskor a bejárat jelző jelzéséből előre kikövetkeztethető a leszállási oldal (ezen az állomáson szigetperon van).

16.7. Állomásra érkezés előtt az állomás nevét élőszóval (vagy a vonathangosító berendezéssel) jól hallhatóan be kell mondani (pl.):
„Jánoshegy állomás következik!”

Végállomásra érkezéskor, ezt külön hangsúlyozni kell.
„Hűvösvölgy, végállomás következik! Viszontlátásra!”

Az állomásnév bemondásának balesetmegelőző szerepe is van!

☀ *Fontos, hogy az utasok idejében felkészülhessenek a leszállásra és ne a menesztés után ugráljanak le a vonatról.*

16.8. Amennyiben a vonat Széchenyihegy állomáson a második vágányra érkezik, akkor a vonatkísérők a korlátkapukhoz kötelesek állni, és beszálló utasokat csak a körüljárást követően, az állomásfőnök külön engedélyére engedhetik be a vágányok közé.

☀ *Széchenyihegy állomásra érkezéskor a bejárat jelző jelzéséből előre kikövetkeztethető, hogy a vonat melyik vágányra jár be.*

16.9. Amennyiben valamelyik kocsi ajtaja nem csukható be (pl. szorul) vagy menet közben kinyílik stb., ezt a vonatvezetőnek jelteni kell, a menesztés során pedig Megállj-jelzést kell adni.

Az utasok segítése

16.10. Állomásra érkezéskor (nagy utasforgalom esetén) a vonatkísérő pajtás száll le elsőként a kocsiból, és az állomás peronján állva (lehetőségeinek megfelelően) segíti az utasok leszállását.

20 A FORGALMI SZOLGÁLAT ELLÁTÁSA TÉLEN

Általános rendelkezés

20.1. Télen a szolgáltatot fokozott figyelemmel kell ellátni, az időjárási viszonyok (a hideg, a hó, a jég, valamint a látási és hallási viszonyok korlátozottsága) figyelembe vételével.

+ Részletes rendelkezések

+ 20.2. A téli szolgálat ellátása során:

+ a vágányok között különös elővigyázattal kell közlekedni (csúszásveszély, a vonat hangja rosszabbul terjed, stb.);

+ váltót csak az állomásfőnök engedélyével szabad állítani.

Az állítás után a váltó használhatóságát különös gondossággal kell megállapítani (a hó és a szinte láthatatlan jég a tősin és a csúcssín közé szorulhat);

+ a vonóvezetékkel állított szerkezeteket szakaszosan kell állítani, egyre nagyobb szakaszokat véve, valamint lefagyás ellen bizonyos időközönként meg kell mozgatni ezeket, az állomásfőnök irányutatásai alapján;

+ a felnőtt vasutas dolgozók az állomási peronokon és a kocsik peronjain, a lépcsőkön, a közlekedési utakon, a váltókban és keresztezésekben, a vonóvezetékek tartócsigáinál és a Biztonsági határjelzőknél a havat folyamatosan takarítják, a közlekedési utakat csúszásmentesítik. A hóeltakarításban a gyermekvasutas pártások az állomásfőnök, illetve a vonatvezető esetenkénti irányutatásával és közvetlen felügyelete mellett részt vehetnek, de az egyenruha tisztaságáért saját maguk felelnek.

VIZSGAKÉRDÉSEK FORGALMI ISMERETEK (F.2.) TANTÁRGYBÓL

1. Alapvető ismeretek

(ELŐSZÖR EZEKET TANULD MEG JÓL!)

1. Mire kell vigyázni, mit nem szabad sohasem...? (balesetmegelőzés)
2. Milyen ruházatban és felszerelésekkel kell szolgálatra jelentkezni?
3. Milyen egyéb tárgyak vihetők fel szolgálatba?
4. Sorold fel a váltókezelő feladatait, a vágányútbeállítás elrendelése után?
5. Mire használjuk a váltót és melyek a váltó használhatóságának feltételei?
6. Hogyan ellenőrizzük a központból vonóvezetékekkel állított váltó használhatóságát?
7. Mikor adhatnak a vonatkísérők Indulásra készen-jelzést? (feltételek)
8. Mikor adhat a naplózó Felhívás az indításra-jelzést? (feltételek)
9. Milyen esetekben kell a vonatkísérőknek a vészféket meghúzni?
10. Mi vonatkísérők teendője vonatszakadás vagy Veszély-jelzés esetén?

A többi kérdéssel akkor foglalkozz, ha az „Alapvető ismeretek”-et már jól tudod!

2. Alapfogalmak

11. Mi az állomás és a megállóhely lényege? Milyen vonattalálkozásokat ismeresz?
12. Mi az állomás területe és mi a nyílt vonal?
13. Milyen szolgálati beosztások vannak az állomásokon és mi a feladatuk?
14. Mikor mondhatjuk egy állomásról, hogy biztosított?
15. Melyik állomás a kezdőpont és a végpont a Gyermekvasúton? Milyen forgalmi jelentősége van ennek a vonatok számozásában és a váltók, jelzők jelölésében?
16. Mit nevezünk vonatnak? Mi a vonat lényege? Milyen szolgálati beosztások vannak a vonatokon és mi a feladatuk?
17. Mit jelent az egyéni felelősség és milyen magatartást kell tanúsítani szolgálatban?
18. Szolgálat közben hogyan szabad elhagyni a szolgálati helyet?

folytatás a következő oldalon...

3. Váltó és Vágányútbeállítás

19. Mit a váltó és a vágányút fogalma?
20. Milyen szöveggel rendeli el a rendelkező a vágányút beállítását a váltó-kezelőnek?
21. Miről kell meggyőződni a vágányúttellenőrzés során?
22. Hogyan állíthatók és zárhatók le a váltók? Mi a váltó lezárásának alapszabálya?
23. Mikor szabad váltót állítani? Mi a váltófelvágás és mi a teendő váltófelvágás esetén?
24. Mi a váltóellenőrzés alapszabálya és hogyan végezzük ezt...
 - a) ...helyszíni állítású váltózáras váltónál?
 - b) ...helyszíni állítású reteszkes váltónál?
 - c) ...központi állítású vonóvezetékkes váltónál?
 - d) ...központi állítású elektromos motoros váltónál?
25. Mi a vágányút beállítás bejelentésének szövege, és a jelzők állításának szabályai?
26. Melyek a vonatfogadás (vonat megfigyelés) szabályai?

4. Menesztés, Tolatási mozgások, Szolgálat a vonatokon

27. Ki menesztet vonatot és mi a menesztésre adott felhatalmazás szövege?
28. Ismertesd az induló vonatok menesztésének folyamatát!
29. Hogyan kell az áthaladó vonatokat menesztetni?
30. Melyek az állomási személyzet feladatai tolatás alkalmával?
31. Melyek a vonatkísérők feladatai tolatás alkalmával?
32. Hogyan kell védeni, segíteni és tájékoztatni az utasokat a vonaton?
33. Mi az állomásnév-bemondásának célja és szövege a különböző esetekben?
34. Mi a feladata a vonatkísérőknek Széchenyihegy állomásra érkezés esetén?